

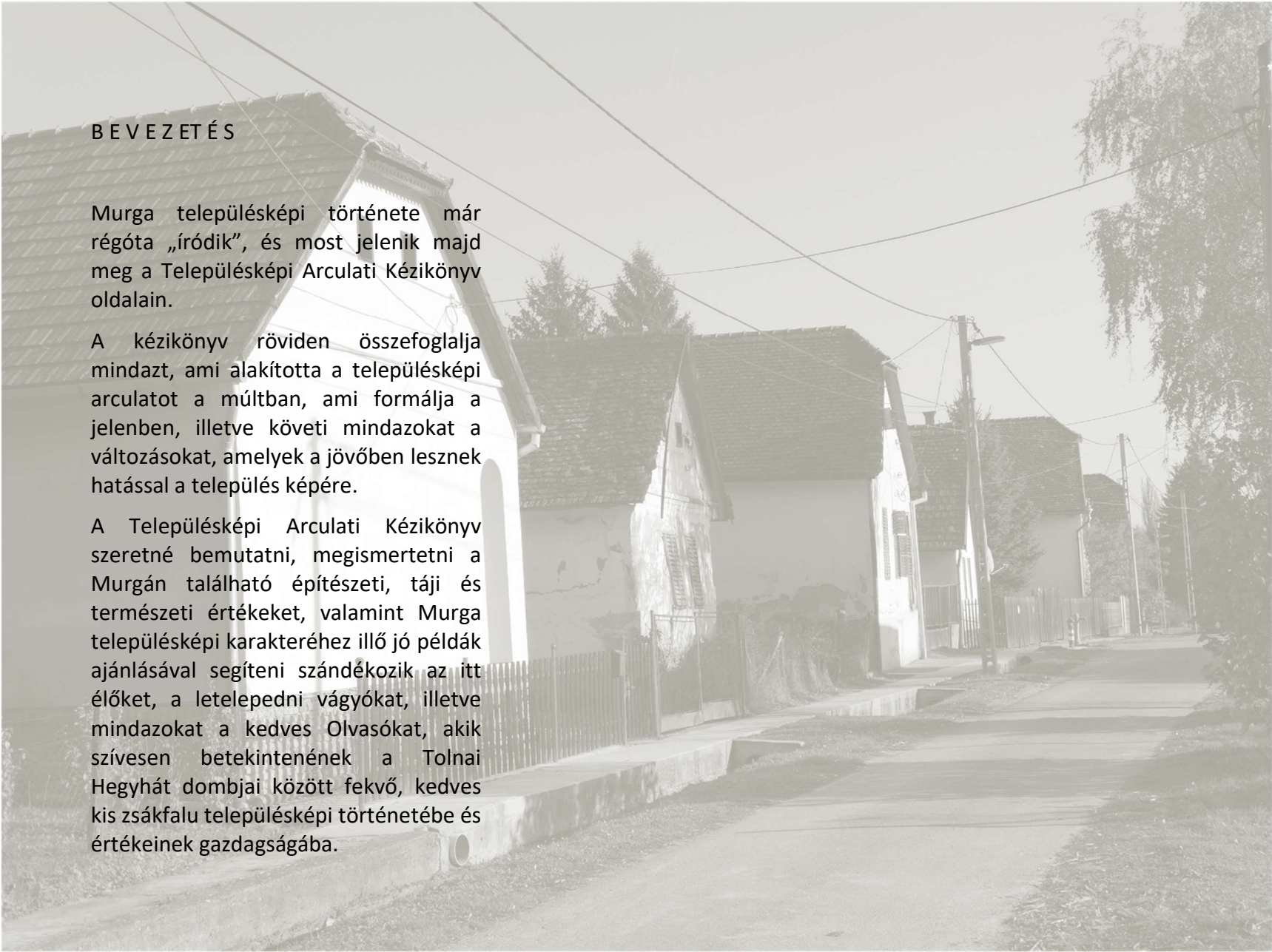
MURGA

Településképi Arculati Kézikönyv 2019.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	3
Murga bemutatása	4
Örökségünk	11
Településképi szempontból meghatározó területek	20
Ajánlások	30
Jó példák	66
Impresszum, források, köszönet	76
Melléklet: Murga község helyi védelem alatt álló építészeti örökségeinek jegyzéke	77
Melléklet: Murga község építészeti örökségének értékvizsgálati adatlapjai	78-92

BEVEZETÉS

Murga településképi története már régóta „íródik”, és most jelenik majd meg a Településképi Arculati Kézikönyv oldalain.

A kézikönyv röviden összefoglalja mindazt, ami alakította a településképi arculatot a múltban, ami formálja a jelenben, illetve követi mindazokat a változásokat, amelyek a jövőben lesznek hatással a település képére.

A Településképi Arculati Kézikönyv szeretné bemutatni, megismertetni a Murgán található építészeti, táji és természeti értékeket, valamint Murga településképi karakteréhez illő jó példák ajánlásával segíteni szándékozik az itt élőket, a letelepedni vágyókat, illetve mindazokat a kedves Olvasókat, akik szívesen betekintnének a Tolnai Hegyhát dombjai között fekvő, kedves kis zsákfalu településképi történetébe és értékeinek gazdagságába.

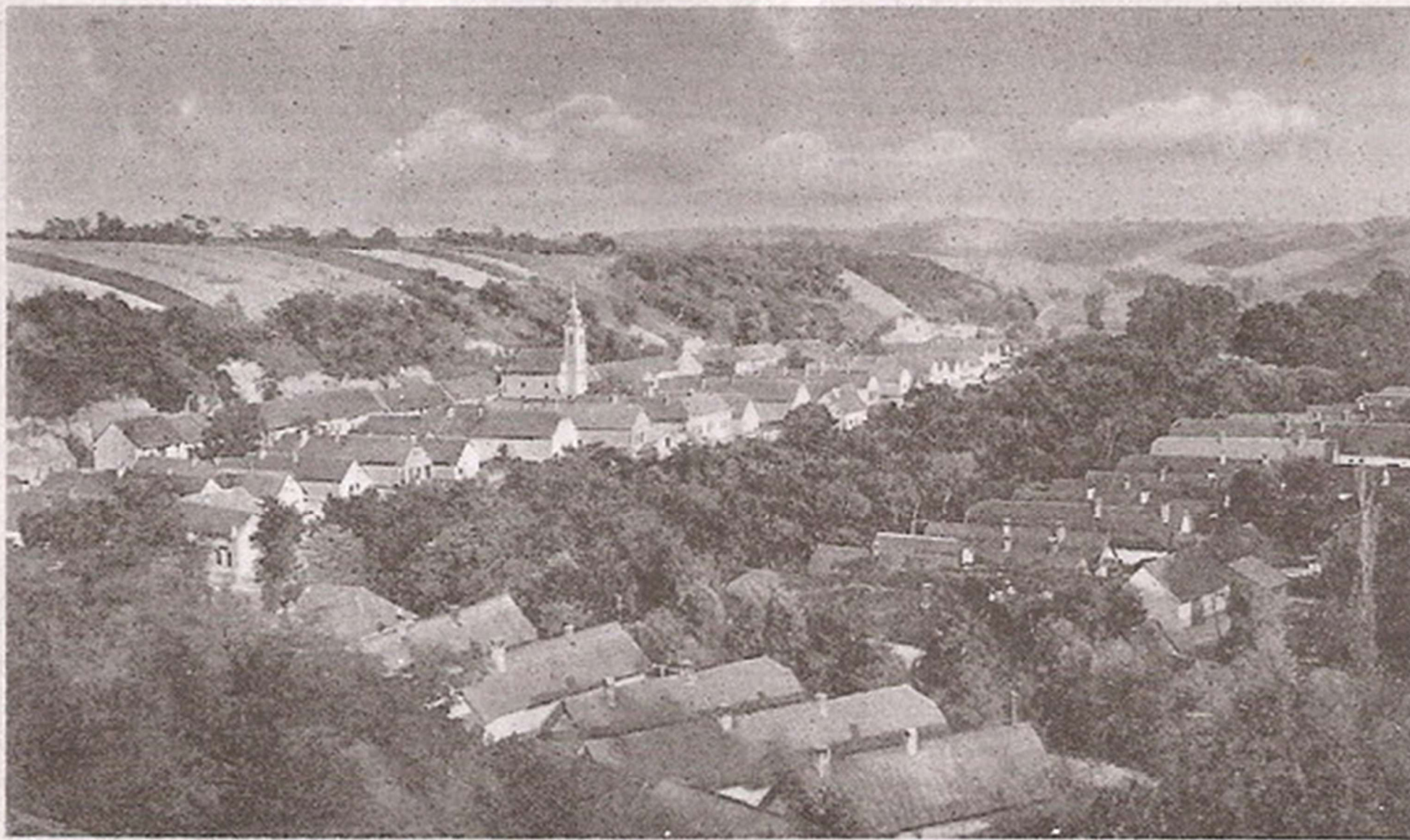

BEMUTATÁS

„A Dél-Dunántúli dombságban, a Tolnai-Hegyháton fekszik a Bonyhádi járás egyik apró települése, Murga. A faluhoz magához még le kell sétálni a meredek löszfalak között kanyargó másfél kilométeres utacskán. Fönről még egyetlen tető sem látszik, az út erősen lejt, kétoldalt a bevágás agyagfalai tornyosulnak az arra járó fölé. Aztán csak ott ásítoznak a hegyoldalban az első pincék, görbülnek ég felé a kémények, s előbukkannak az első kopottas házak.

A pillanatnyi benyomás a szegénység és a szépség vegyes hangulata. Néhány ház igencsak siralmas állapotban van, de még pusztulófélben is kacérkodnak hajdani bájukkal. A helyreállított és gondozott házak pedig egyenesen varázslatosak és dacosan hirdetik egykori gazdájuk tehetőségét és igényességét.

A kétutcás völgyfalu jellegzetes dél-dunántúli település: a 80-100 éves, csonkakontyos, vert falú vályogházak a telek oldalhatárán, merőlegesen állnak az utcára, előkert nincs, a homlokzat háromosztásos (két ablak, egy színesen üvegezett ajtó.)”

Üdvözlét Murgáról!

Gruss aus Murga!

„Murga település-földrajzi szempontból a tolnai hegylánchoz tartozó 7 magyar és 22 német helység egyike. A falu neve valószínűleg puszta személynévből keletkezett. (Ilyen típusú névadás a kora Árpád-korban volt jellemző.) A jelenleg ismert legrégebb írásos említése éve 1446, majd 1500. Akkori neve Morga, s a Morgai családnak volt a birtoka. A név etimológiája tisztázatlan. Annyit tudni, hogy létezik még bolgár és szerb-horvát Murga helységnév is, német nyelvterületen pedig Murg víznevek találhatók.

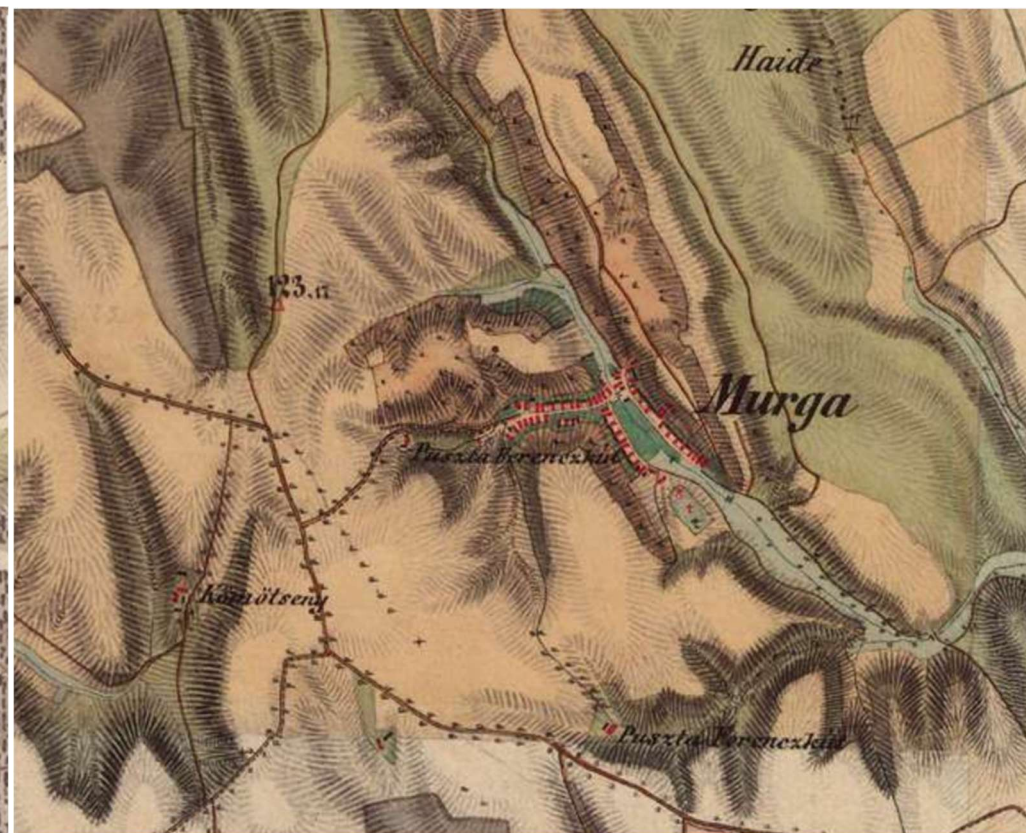
A középkori település a török hódoltság alatt lakatlanná vált. A nyitrai eredetű Jeszenszky család 1702-ben szerezte meg az Amadéktól Csibrákpusztát és Murgát. majd a 18. században rácok és 1745-ben pedig Kalaznó környékéről kb. 30 evangélikus német telepes család érkezett a faluba. A II. világháború utáni kitelepítések után maroknyira csökkent az evangélikus vallású lakosok száma.”

A lakosok száma 1870-ben 707 fő volt, ezután fokozatos emelkedéssel 1880-ban érte el a legmagasabb értéket, 753 főt, majd lassú csökkenéssel, 1941-ben 638 fő élt a faluban,-amikor a háború, a holokauszt és a kitelepítések előtt a megye lakossága a maximumot érte el 276 000 főt-, és azóta lineárisan megy lefele. A legalacsonyabb 2001-ben, 64 fő volt, azóta kissé növekszik a lakosok száma, 1990-ben még 140 volt, azóta fokozatos csökkenés jellemzi a települést, és jelenleg 71 fő lakja a falut.

MURGA

Murga és környéke az (1769-1787) között készült Első Katonai Felmérés térképén. A mai Fő utca és a Szabadság utca egy-egy oldalán sorakoznak a lakóházak, középen a Murga-víz árterülete látható. Ezen kívül még a központban a Dózsa György utca eleje épült be.

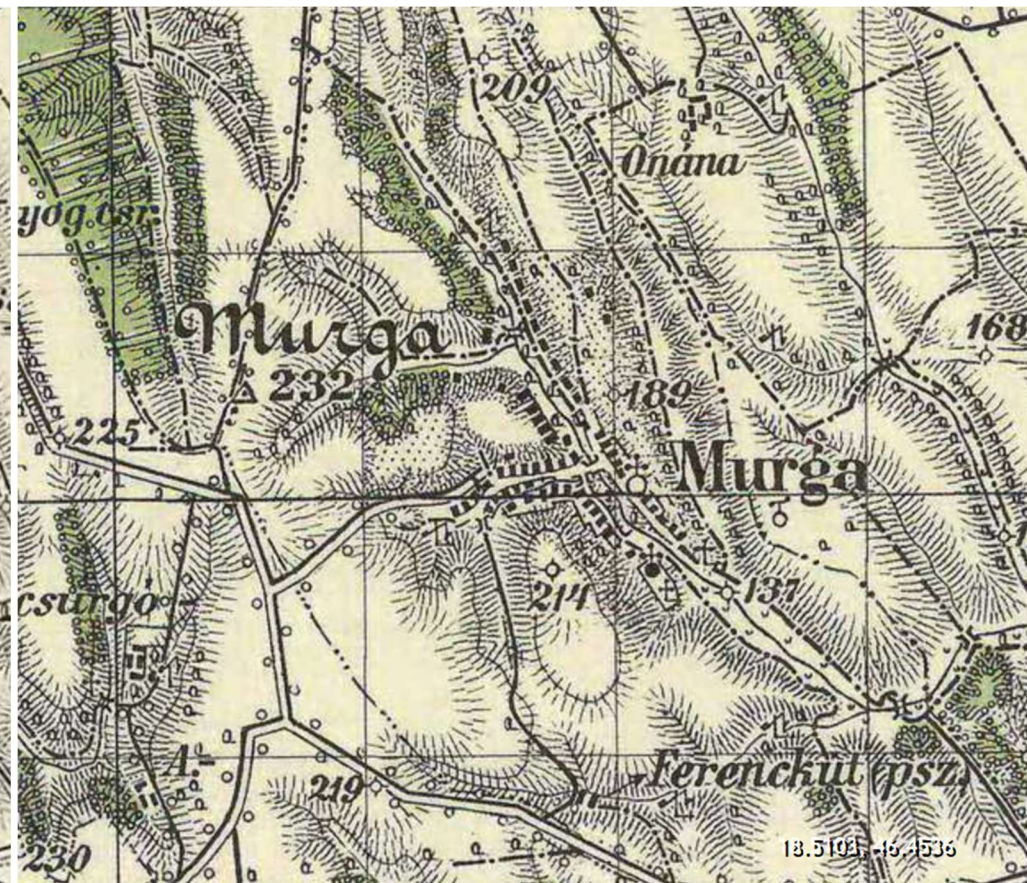

Murga és környéke az 1806-1869 között készült Második Katonai Felmérés térképén a Dózsa György utca tovább épül, de ezen kívül nem növekedett olyan mértékben a házak száma. A települést számos fősánc veszi körül, már látható az Evangélikus templom és a temető-hegy.

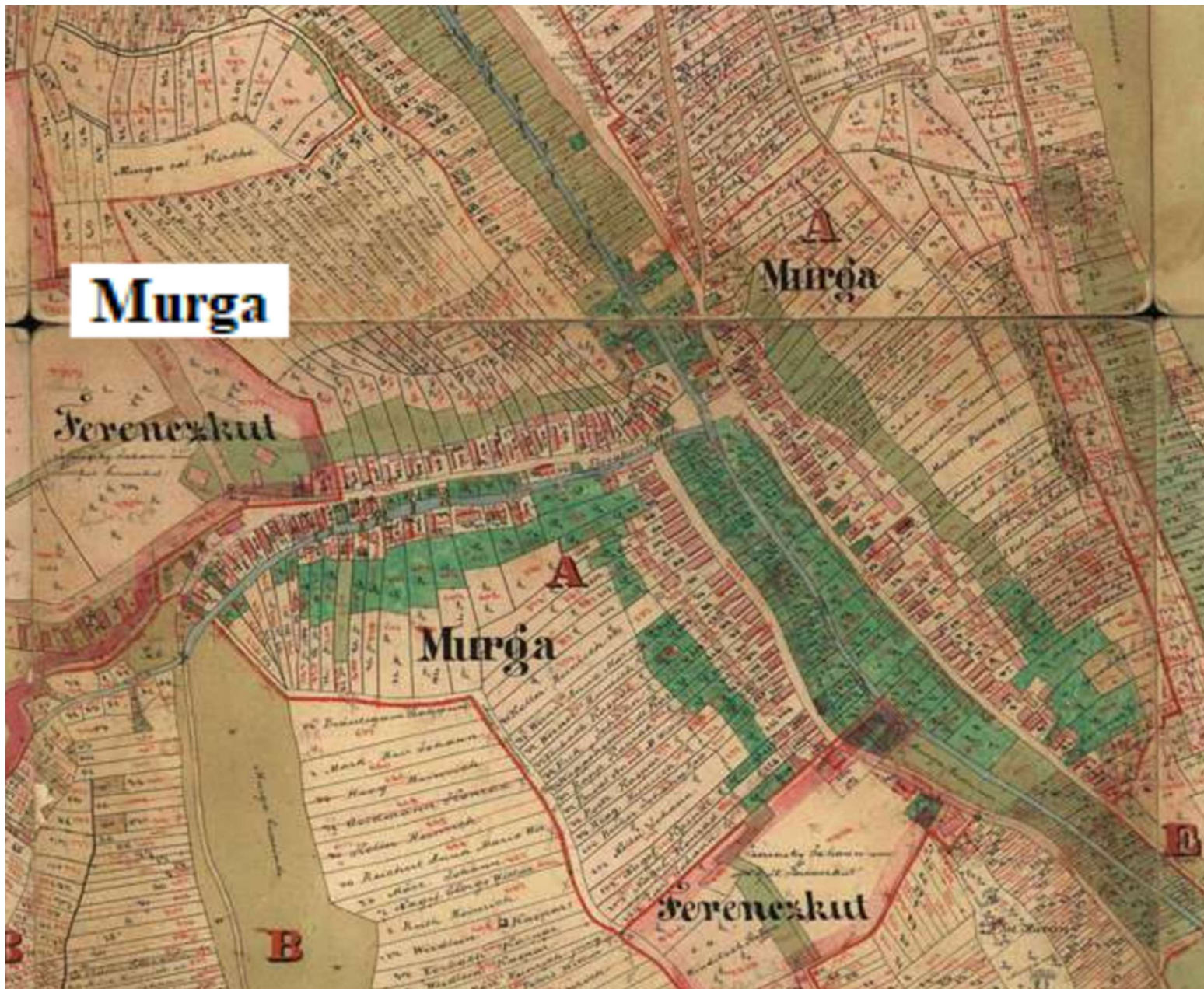
MURGA

Murga és környéke az 1869-1887 között készült Harmadik Katonai Felmérés térképén

Murga és környéke az 1941-ben készült Negyedik Katonai Felmérés térképén

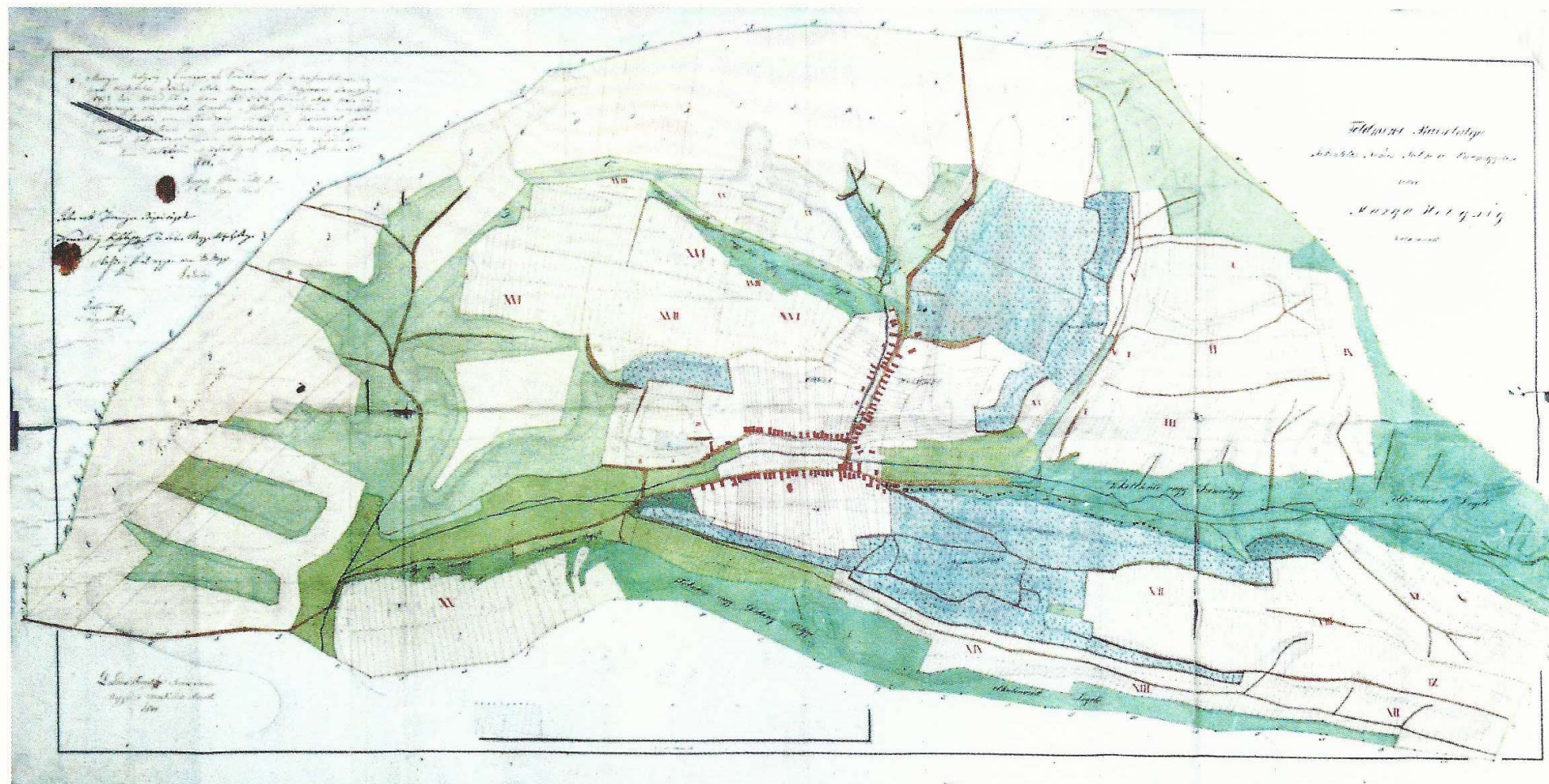
KATASZTERI TÉRKÉP XIX. SZÁZAD

Murgáról és környékéről a XIX. században készült kataszteri térképen hiteles és részletes képet, illetve betekintést kapunk.

A község településszerkezetéről, utcáiról, lakóházairól, telekosztásról és a falut körbevevő gazdasági területekről is pontos ábrázolást láthatunk már a kataszteri térképen a IV. Katonai Felmérés térképéhez képest. Az utcák, a lakóházak, az udvarok, a kertek és a telekosztás részletes ábrázolása mellett, a tulajdonosok neve is feltüntetésre került.

Nemcsak a belterület, hanem a szántó- és szőlőterületek is hasonlóan részletes adatokkal szolgálnak. Jól kivehető, hogy számtalan keskeny és hosszú parcella jellemezte hajdan Murga kül- és belterületét a település körüli dűlőutak mentén.

A kataszteri térkép a www.mapire.eu oldalon található.

1844-ben készült térkép * Stadtplan aus dem Jahr 1844 (Ungarisches Staatsarchiv)

MURGA KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI TÉRKÉPE

Murga, a kis völgyi falu, az 1700-as évek elején, a Murgai - víz mentén alakult ki. Az itt letelepedő német telepesek a táji és természeti környezethez, illetve a domborzati viszonyokhoz alkalmazkodva alakították ki a máig megőrzött településszerkezetet.

A települést a 65. számú főútról leágazó bevezető úton lehet megközelíteni. Ez az elzártság is hozzájárult ahhoz, hogy a falu településszerkezeti értékei, a beépítési mód és a telekosztás évszázadokon át megmaradt.

A lakóházak egykori nagyszámú állománya mára jelentősen lecsökkent a településen, de a megmaradt példák a sváb népi építészeti hagyomány hiteles képviselői.

A településre nem készült Településrendezési terv és szabályozás, az épületállomány egyrésze nagyon leromlott állapotú, újszerű építés alig van. Murga község örökségvédelmi térképének alapjául szolgáló földhivatali alaptérképhez képest sok épület már nem nincs meg a településen.

Murgán az 1990-es évek végétől kezdve több épület is példásan helyre lett állítva, amely a jövőben követendő lehet.

Murga helyi védelem alatt álló építészeti örökségének jegyzékét és az örökségvédelmi értékvizsgálati adatlapokat a Településképi Arculati Kézikönyv melléklete tartalmazza.

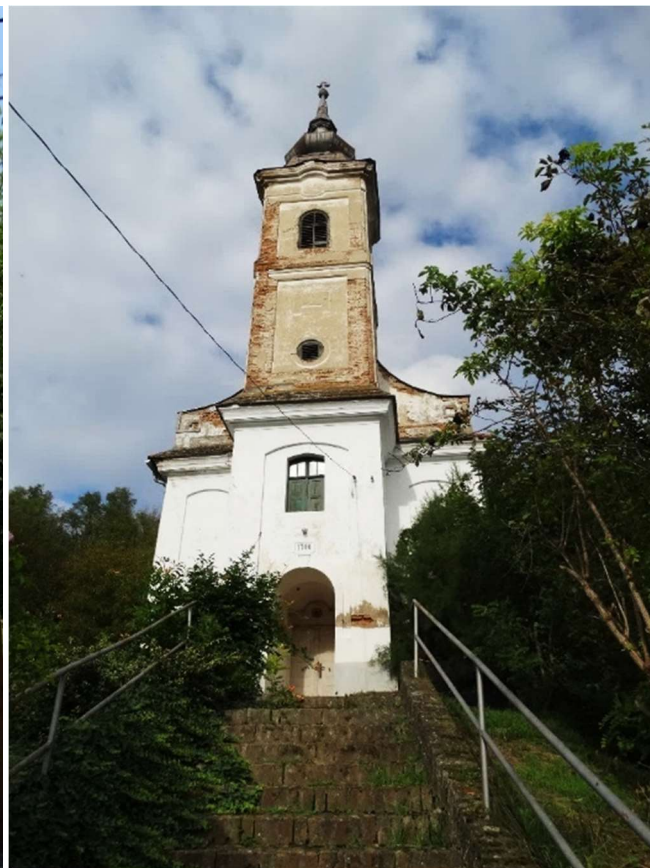
MURGA

MŰEMLÉKI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÖRÖKSÉG

Murga településképi szempontból meghatározó építészeti emléke a 2009 óta műemléki védetség alatt álló barokk stílusú Evangélikus templom. A magyarországi evangélikus templomépítészeti egyik jelentős emléke a murgai templom, amely 1795-ben épült fel, de a torony csak 1854-ben készült el.

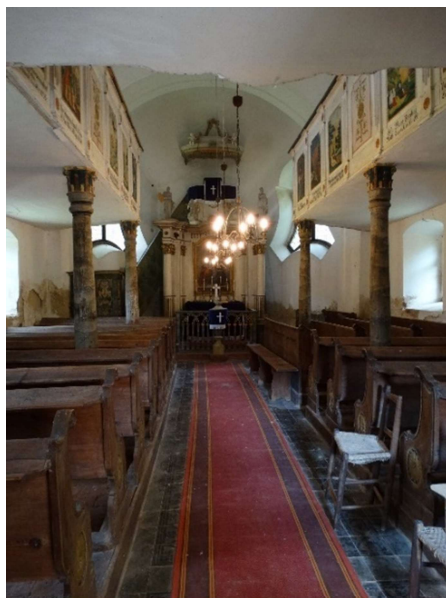
A templom 1844-ben készült karzatának mellvédjén fára festett Ó- és újszövetségi jeleneteket ábrázoló képek láthatók, amelyek érdekessége, hogy az egyházalapító Luther Márton és a templom építését engedélyező II. József uralkodó együttesen van ábrázolása.

A templom az evangélikus kántortanítói lelkész lak - az egykori miniszterelnök, Gömbös Gyula szülőházának - hátsó udvarán lévő kis magaslaton épült fel, ahol - az 1781-es Türelmi rendeletnek megfelelően ugyan nem központi helyre épült-, de mégis-sikerült olyan helyet találni számára, ahol kissé a falu fölé magasodva, hangsúlyosan állhat.

MURGA

MŰEMLÉKI ÖRÖKSÉG: EVANGÉLIKUS TEMPLOM, BELSŐ KÉPEK

RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM

A kissé zömök toronnyal rendelkező egyhajós, egyszerűen formált templom 1941-ben készült el. A téglából épített templom településképi szempontból meghatározó helyen áll Murgán.

A kis falu településközpontjának súlyponti épülete a templom, és a mögötte lévő kultúrház, amely a régi római katolikus iskola helyén épült fel. A templom körüli fenyőfák és a rendezett közterület Murga településképi értékei közé tartoznak.

Murga, a kis völgyeségi zsákfalú a sváb népi építészet apró kincsestára. A településen csupán néhány ház maradt meg, de még így is egységesen őrzik a lakóházak azokat a stílusjegyeket, amelyeket az itt élő emberek alakítottak ki évszázadok alatt. A házak értékét a gazdagon faragott fa oszlopos tornácok, a jó arányú osztott ablakok, az üvegbetétes ajtók, a homlokzati vakolatdíszek, az üvegezett padlásablakok és a kis szellőzőnyílások adják.

A régi kerítések és az udvarok növényei, illetve a megmaradt gazdasági épületek együttesen képezik a lakóházakkal, az utcákkal és a településszerkezettel Murga népi építészeti örökségét. A településre nem készült rendezési terv, de helyi értékvédelmi leltár igen, népi építészeti örökség helyi védelem alá vonása megtörtént.

Murga helyi védelem alatt álló építményeinek jegyzékét és az Örökségvédelmi Értékvizsgálati adatlapokat a Településképi Arculati Kézikönyv melléklete tartalmazza.

TELEPÜLÉSKÉPI JELLEMZŐK

Murga a patak mentén alakult ki, úgy, hogy az itt letelepedő emberek a terület domborzati és természeti adottságaihoz alkalmazkodva alakították ki a településszerkezetet.

A dombok közti völgyi patak két oldalán utcákat alakították ki, azokon keskeny telkeket jelöltek ki, és felépítették rajtuk a házakat. Így jött létre a falu településszerkezete, amely alig befolyásolta a települést körül vevő táji környezetet. A keskeny szalagtelkeken sorakozó csonkakontyos nyeregtes cserépfedésű tornácos lakóházak az oldalhatárra épültek, hogy a téli napsugarak érhessék a házak udvari homlokzatát. Ily módon, a virágos- és veteményeskertek is a legkedvezőbbben részesülhettek a napfényből tavasztól-őszig. Murga legfontosabb településképi jellemzői a gazdag népi építészeti értékeket képviselő lakóházak, azok beépítési módja, a kialakult telekstruktúra és a természeti környezettel harmonizáló településszerkezet, amelyek megőrzése és megmentése a jövőben is kívánatos lenne.

TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Murga távol a forgalmas főúttól, más települések zajától, tiszta levegőjű, szántóföldekkel és erdőkkel borított dombok között, meredek löszfalak aljánál fekvő zsáktelepülés, melynek ezek a természeti adottságai a településkarakterét is meghatározó tényezők és értékek is egyben.

A keskeny völgyben csordogáló patak partján kialakult falu tájba illeszkedő, természetes településszerkezete és az itt élők tájhasználati évszázadokkal ezelőtti alakult ki.

A település közepén csordogáló – de olykor-olykor áradni is tudó – patak, és a körülötte lévő zöldfelület olyan településképi értékek, amelyeket meg kell őrizni.

A Murga körüli dombok régészeti lelőhelyeket rejteneek – földvárakat, földsáncokat-, amelyeknek csak egy része lett feltárva az 1890-es években, Wosinsky Mór vezetésével. A természet annyira birtokba vette ezeket a területeket, hogy jelenleg kutathatatlanok a szakemberek számára.

MURGA

TELEPÜLÉSKÉPI JELLEMZŐK: PRÉSHÁZAK, LÖSZFALAK, PINCÉK

Murga táji és természeti adottságai szorosan összetartoznak a településszerkezeti és településképi szempontból meghatározó jelentőségű löszfalpincékkel.

A kis völgyfalu házaihoz tartozó melléképületek a telkek végében keresztbe fordulva épültek hajdan, és a magas löszfalakba pincéket vájtak az itt élő emberek, amelyeket a gazdasági épületeken át közelítettek meg.

A gazdasági épületek ma már nem állnak - csupán néhányat találunk a faluban-, de a zömében elhagyott, vagy részben betömedékelt pincék, mint településképi elemek, láthatók, és hozzátartoznak Murga településképiéhez. A településről É-i irányban a régi szőlős területekhez érünk, ahol présházakat és jelentős számú bevájt pincét találunk a löszfalakban. Ezek településtörténeti értékek, amelyek megőrzése javasolt.

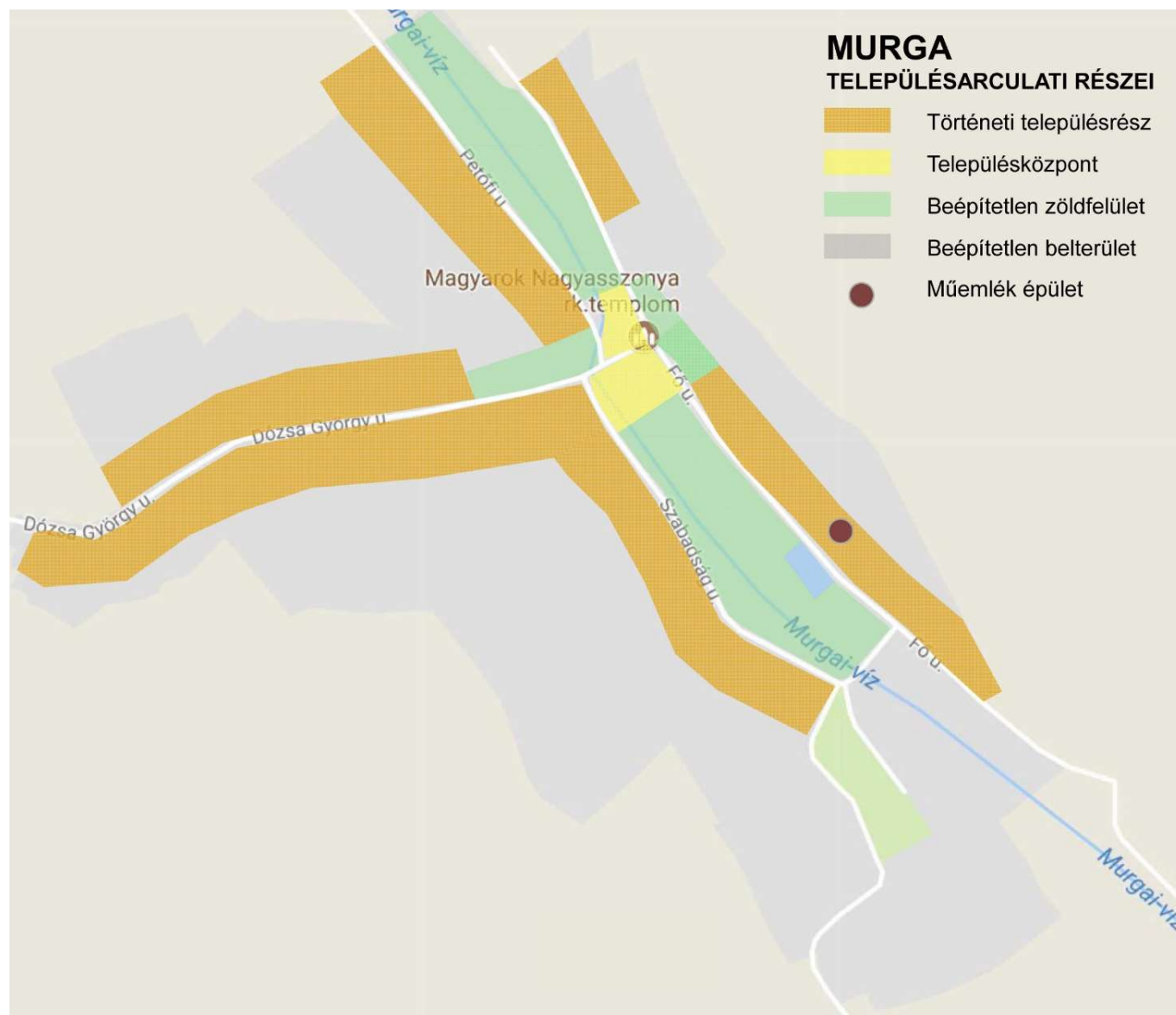

TELEPÜLÉSKÉPI JELLEMZŐK: KUTAK

A falusi udvarok legfontosabb kis építményei is településképi jelentőséggel bírnak, de egyszerűen és gyorsan alakítható elemei a településképi arculatnak.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

A térkép 2 településrészt határol le, történeti és központi településrész. Murga történeti részéhez tartozik szinte valamennyi utcája, a településközpont kivételével. Épületek csak az utca egyik oldalán vannak, a középső rész a vízgyűjtő terület, mely a Murgai víz nevű patakba hozza a domboldalakról lezúduló csapadékvizet. A Petőfi Sándor a Dózsa György és a Szabadság utca mentén tornácos, oldalhatáron álló földszintes épületek állnak. Ez utóbbi utcában az egyik ilyen lakóépület a közösségi könyvtár.

A leggazdagabb érték állománnyal bír a Fő utca, melyen már több felújított lakóház van. Sok értékes, felújított lakóépület van a településen, de nagy számban van leromlott állapotú is.

Településképi szempontból meghatározó terület még Murgán a néhány prэшázból álló pincehegy és a hozzájuk tartozó, löszfalba vájt pincesor.

A település központjában néhány szabadon álló épület található: a Rk. templom, a Faluház, valamint a nem működő bolt és kocsma épülete. A központnak fontos eleme még a zöldterület: az Hősi emlékmű, a játszótér, a buszváró és a falukemence.

A főút melletti Buszmegálló, a Temetőhegy, a település előtt lévő kereszt, valamint a Murgai-víz medre és a Hősi emlékmű környezete is meghatározó terület településképileg Murgán.

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRESZ

A sváb gyökerekkel rendelkező Murga történelmi településrészére is az oldalhatáron álló beépítés a jellemző, mely a helyi építészeti hagyományok alapján, évszázadok alatt alakult ki a keskeny telkeken.

Az utcavonalon álló, vagy a kissé visszahúzott előkertes házak az utcára merőlegesen épültek, vert vagy vályogtégla falakkal, fafödémekkel, faragott fa oszlopos tornáccal, 35-40 fok közötti tetőhajlásszöggel, csonkakontyos, cserépfedésű nyeregtetővel.

A lakóházak utcai homlokzatán jellemzően két osztott ablak, tornác végi ajtó, üvegezett padlásablakok, vagy kis padlásszellőzők vannak. A fehérre meszelt, vagy világos színű, vakolt utcai homlokzatokat régen vakolatarchitektúrával is díszítették, míg az udvar felőli homlokzat csak fehér meszelést kapott. Melléképület csak néhány maradt meg Murgán, melyek a házak vonalában, illetve a telek végén keresztbe forduló szárnyal épültek meg.

Murga történelmi településrészének arculatát a lakóházak, az áttört fa vagy fém kerítések, az udvarok, a virágoskertek, a burkolt felületű utcák és járdák, illetve a vízelvezető árkok, a közterületek és a közintézmények együtt határozzák meg.

TELEPÜLÉSKÖZPONT

A Murga településközpontjában található kultúrház, templom, régi bolt és kocsmá épülete, valamint a játszótér, a sportpálya, a szoborparkok, a patakmedrek, a fasorok és a hidak, amelyek meghatározzák a falu sajátos településképi arculatát.

A településközpont a hajdan virágzó falunak épp úgy az értéke volt, mint ahogy a mai településnek is az értékét jelenti az innen induló lakóházas utcákkal együtt.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

Murga településképi arculatának egyik jellegzetes és meghatározó vonása a patak menti zöldterület.

Az évszázadokkal ezelőtt kialakult településszerkezetben a változó vízállású kis vízfolyás és a környezete, mint beépítetlen terület szerepel.

Az utcák és a rajtuk lévő épületek viszonylag távol kerültek elhelyezésre a pataktól, mivel a vályog építményeket befolyásoló legfontosabb tényező a víz volt. Csak néhány épület áll ma is ezen a területen, és a jövőben sem javasolt újabbakat építeni településképi szempontból sem.

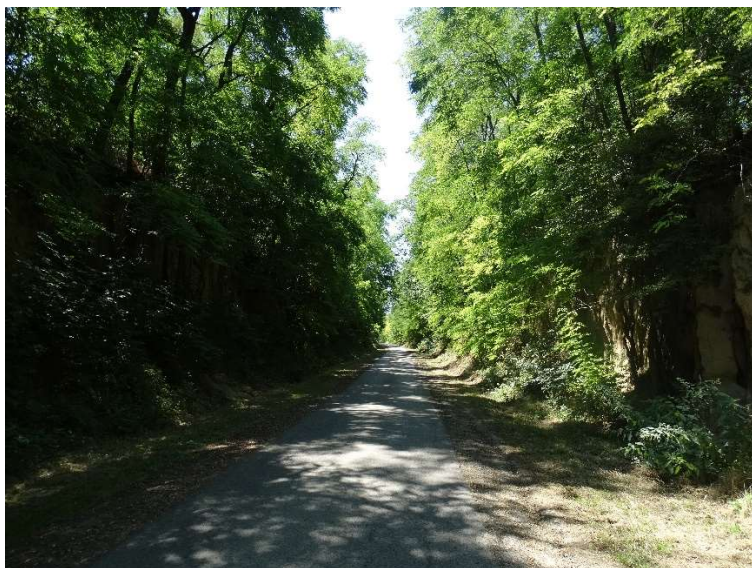
A terület rendezése és parkosítása a volt Evangélikus iskola környezetében megtörtént, amelynek folytatása a többi részen is javasolt a településképi arculat formálásakor.

A vízmű, a sportpálya, a játszótér, a hősi emlékmű és a kultúrház körüli beépítetlen területek rendezettségének megtartása fontos, de a falukép tovább formálható a patak part és hidak alakításával.

MURGA

BUSZMEGÁLLÓ

MURGA

A 65. számú főút melletti Buszmegálló épülete is hozzátartozik Murga településképehez, és a falubeliek települési identitásához annak ellenére, hogy aki itt leszáll a helyközi buszjáratról, még jó két kilométert kell megtennie gyalog, hogy a településre beérjen.

De a gyalogút bevállalása egyáltalán nem fáradságos séta, mivel a kis völgyi falu felé lassan lejtő bevezető út élményteli sétával örvendezteti meg az arra járókat, különösen, ha tavasztól-őszig terjedő időszakban indul neki az ember.

A löszfalak közé beékelődő út mentén az erdő hangjaival kísért, nyugodt szemlélődésre alkalmas kirándulásra indulhatunk, míg a faluba beérünk.

Murga táji és természeti adottságai szorosan összetartoznak a településszerkezeti és településképi szempontból meghatározó jelentőségű löszfalpincékkel.

A kis völgyfalu házaihoz tartozó melléképületek a telkek végében keresztbe fordulva épültek hajdan, és a magas löszfalakba pincéket vájtak az itt élő emberek, amelyeket a gazdasági épületeken át közelített meg.

A gazdasági épületek ma már nem állnak - csupán néhányat találunk a faluban-, de a zömében elhagyott, vagy részben betömedékelt pincék, mint településképi elemek, láthatók, és hozzátartoznak Murga települési arculatához.

A településről kiérve, É-i irányban, a régi szőlős területekhez tartozó présházaknál is jelentős számú bevájt pincét találunk a löszfalakban. Ezeknek a településtörténeti és településképi értékeknek a megőrzése is javasolt Murgán.

MURGA

KERESZT – FÁK MURGA HATÁRÁBAN

AJÁNLÁS

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

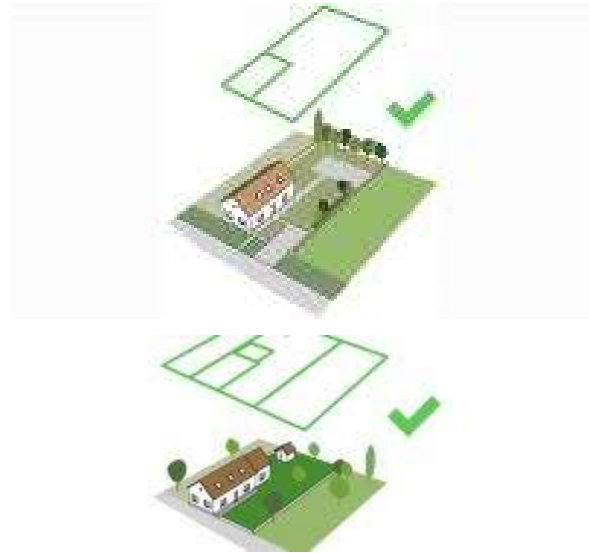
Murgára az oldalhatáron álló - többségében előkert nélküli - telepítés a jellemző, ahol az oromfalas lakóházak teljesen kifutnak az utca vonalig, de néhol az utcavonaltól kissé hátrahúzva állnak a lakóházak a telkeken.

Az új épületek építésénél a környező házak telepítéséhez igazodva helyezzük el a telken a tervezendő házat.

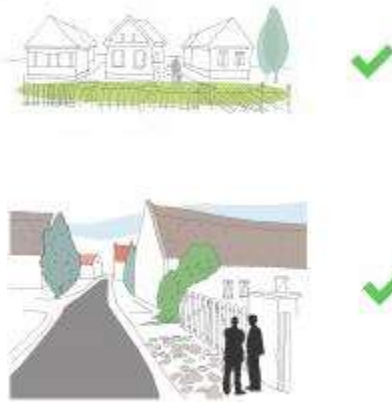
Murga történeti településrésze még őrzi a régi falu településkarakterét, melyhez ajánlott alkalmazkodni annak érdekében, hogy minél egységesebb településképet sikerüljön megtartani.

A kialakult történeti utcaképet indokolatlanul figyelmen kívül hagyó telepítés megbonthatja a meglévő településképi harmóniát, ezért a körütekintő, alázatos telepítés elengedhetetlen. Felsőnánán a falusias léptékű, harmonikus utcakép megőrzése és további alakítása ajánlott.

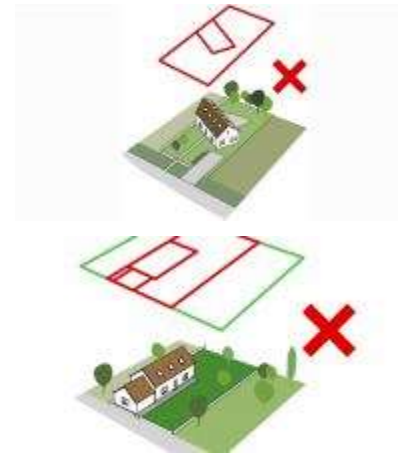

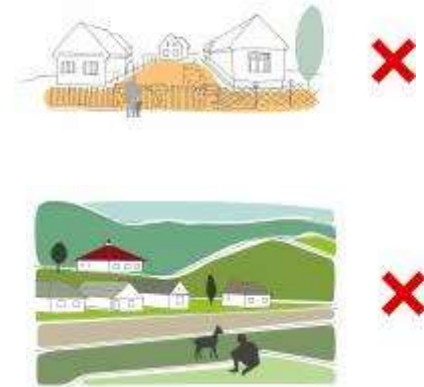
Az oldalhatáron álló előkert nélküli lakóházak egytraktusosak, a melléképületek a ház vonalában, takarásban, szintén oldalhatáron folytatódnak.

A történeti településrészen az új épületek illeszkedjenek az utcásor vonalába, formájuk se térjen el. Az oldalhatáron álló lakóházak között épülő új házak szintén oldalhatárosak legyenek

A lakóház elé lehetőleg ne kerüljön melléképület, ha esetleg a garázs elhelyezésére indokolt ez a megoldás, abban az esetben ne az utcára nyíljon a garázskapu.

Az utcák kialakítása, a kerítések formája és anyaga, illetve az utcai homlokzat arányainak a megtartása mind a hagyományos, emberléptékű falukép formálásának és megőrzésének eszközei.

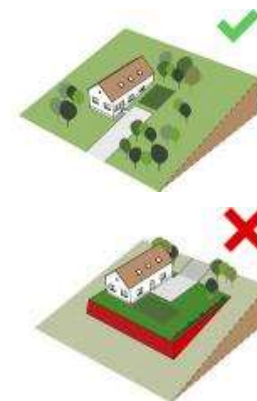

Murgán a lakóházak telke a település körüli dombok lábánál alakult ki.

A telkek enyhén emelkednek az utcavonaltól a kert hátulja felé, ezért a lakóház azonos padlómagassága miatt, magasabb utcai lábazati fal látszik.

Murgán kerüljük az épület túlzott terepszintbe süllyesztését, mivel túlsok földmunkával jár, és vízelvezetési problémákat is okozhat.

Ugyancsak kerülni kell az épület túlzott kiemelését, mivel az ilyen megoldás nagyon megnövelheti a földmunka és az alapozás költségeit.

AJÁNLÁS

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

MAGASSÁG

Murga történeti településrészén a lakóházak magassága közel azonos, ezért a meglévő épületek közé épülő új háznak is hasonló magasság ajánlott.

Alkalmazkodjunk a kialakult épületmagasságokhoz, a homlokzat felületeinek arányaihoz, és inkább földszintes, tetőteres épületet tervezzünk térfal építése nélkül, mivel az is jelentősen befolyásolja a homlokzati arányokat.

A történeti településrész minél egységesebb utca- és településképiének megőrzése miatt emberléptékű, egyszerű, nyugodt formákat alkalmazzunk, és kerüljük a településkaraktertől idegen, túlzott épületmagasságokat.

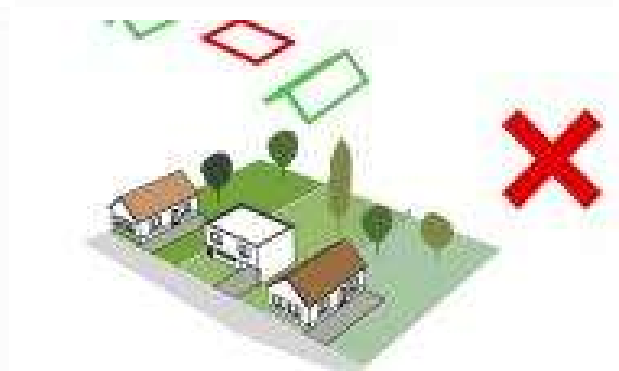
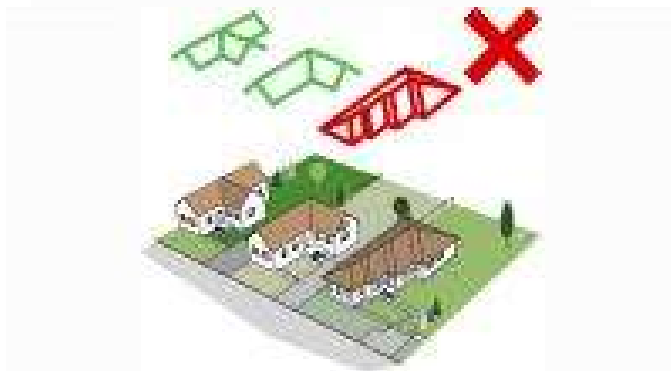
AJÁNLÁS

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

Murga történeti településrészére a hagyományos cserép fedésű, csanakontyos nyeregtetős forma a jellemző. Az új épületek tetőformája az egyszerű, nyugodt formákat kövesse, kerüljük a túlzottan összetett szerkezeteket. A lapostetős megoldások szintén idegenül hatnak a falusias környezetben, a kivitelezésük költségesebb, és az esetleges nem szakszerű építés kellemetlen hibaforrás lehet.

Murga történeti településrészén kerülni kell a 25 fok alatti és 55 fok fölötti tetőhajlásszögű tetőket, mivel az ilyen tetővel tervezett épületek kilógnak a jó léptékű, hagyományos utcaképből.

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEZÉS

Murga történelmi településrészének épületeit is azok a sváb népi építészeti stílusjegyek jellemzik, mint a többi, német telepesek által lakott falvat Tolna megyében. A lakóházak homlokzatképzésénél gyakran használtak sima, fehérre meszelt felületeket, egy kevés vakolatdísszel, de több helyen láthatunk színezett homlokzatokat is. Az udvari homlokzatokra csak sima fehérre meszelt vakolatot alkalmaztak, a nyílászárók és a tornácoszlopok színe pedig megegyezett. A ház homlokzata kommunikál leginkább a környezetével, jelentősen befolyásolja az utca- és településképet, ezért a homlokzatképzésnél és anyaghasználatnál is a legfontosabb cél a környezettel való összhang megtalálása.

Murga történelmi településrészének színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat. Az utcafronton lévő erkély, a falusias nyílásrendtől idegen nyílások alkalmazásával idegenként viselkedhet az új épület, ezért inkább javasolt a történelmi tapasztalat során kialakult megoldások tervezése, és a történelmi településrészen lévő épületekhez illeszkedő épületek építése.

AJÁNLÁS

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRESZ

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEZÉS

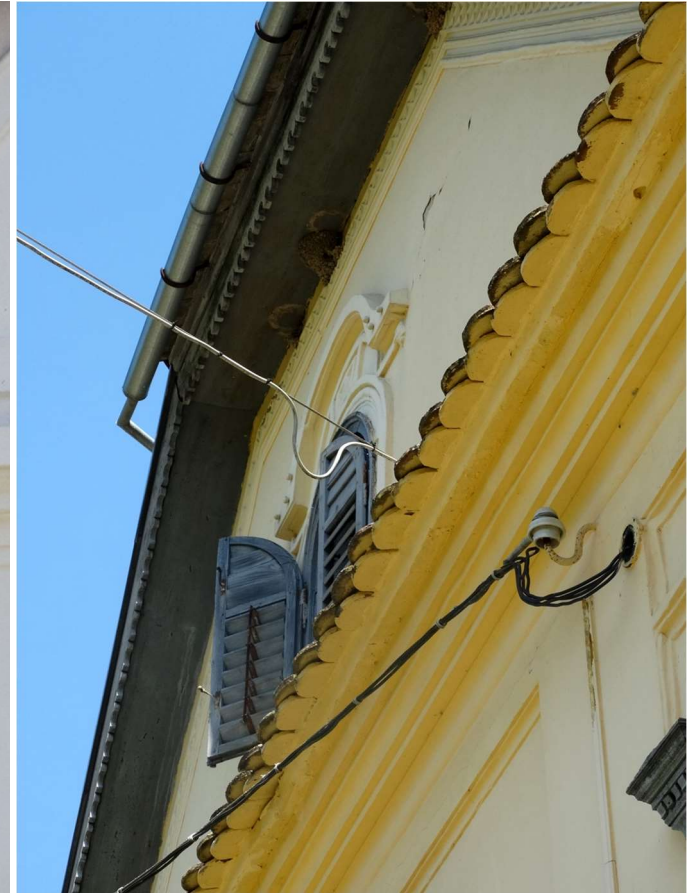

A vakolt homlokzat fehér felületéhez a sváb népi építészetre is jellemző kék szín egyik árnyalata jó választás, emellett még a fa tornácoszlopokhoz és a növényzet zöldjéhez is harmonikusan illeszkedik.

Az egyszerű, fehérre meszelt vakolt homlokzaton szépen kirajzolódnak a felület vakolatdíszei. A fehér falfelület letisztult hatást kelt, és jól illik a homlokzat sötétbarna színű faszervezeteihez, nyílászáróihoz.

A világos sárga falfelület, illetve a szürke színű fa-, és nyílászárószerkezetek pazar megjelenést kölcsönöznek a gazdag vakolatarchitektúrával díszített lakóház utcai homlokzatának.

AJÁNLÁS

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

TORNÁCOK

Murgán is láthatjuk a sváb népi építészetre jellemző fa tornácoszlopok szép példáit a lakóházakon. A házak nyílászárószervezetei és a tornácoszlopok színben mindig harmonizálnak, amely a fehérre meszelt falfelületekkel egységes megjelenést kölcsönöz a lakóépületnek.

A kissé lejtős udvarok miatt változó magasságú téglalábazati fal fut végig a tornácok szélén, amelyek előtt virágoskertek és szőlőlugasok vannak

A történelmi településrész falusias karakterének és az egyszerű harmónia kialakításának régi, de jól bevált eszközei a táji környezetbe illő növények alkalmazása.

A tornácoszlopsorok egységes utcaképet és településképi arculatot adtak a falunak, ezért, ha a történelmi településrészen szeretnénk felújítani egy házat, vagy újat építenénk, érdemes a régi építészeti hagyományt megőrizni, vagy újszerű módon átgondolni.

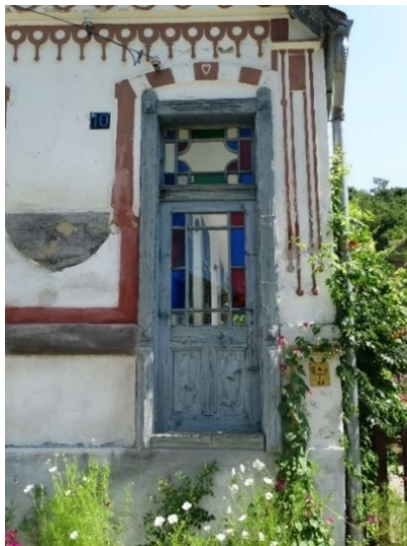
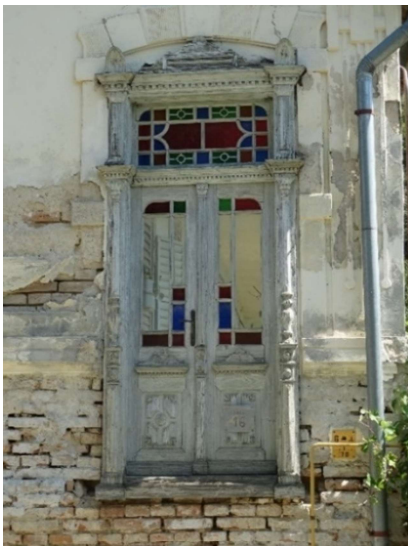

AJÁNLÁS

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRESZ

TORNÁCOSZLOPOK

A sváb falvakban az utcai homlokzaton lévő, jellemzően két szárnyú ajtókat ritkán használták, csak kivételes alkalommal. A mindennapi életben használatos bejárati ajtó az udvar felőli, tornácra nyíló ajtó volt.

A főhomlokzati ajtók vésett ajtóablái körül gazdag nyílászorútervezést és párkányokat készítettek fából, amelyek különlegesen díszítették a nyílászorút és a homlokzatot is.

A főhomlokzati ajtók alul tömörök, felül üvegezettek voltak, a fölöttük lévő bevilágítóablak pedig változatos osztást és színes üvegtetéseket kapott.

Az egyszerűbb házakon a tornácok végén csak szabad nyílások voltak.

Murga történelmi településrészén a házak főhomlokzatára jellemzően két ablak került, melyek osztottak és fazsalugáteresek.

A házak utcai oromzatán padlástéri ablakokat és szellőzőnyílásokat is felfedezhetünk, amelyek díszítettebbek ugyan, mint amit a funkciója megkívánna, de a homlokzatokat és a településképi karaktert gazdagítják.

A homlokzatok díszje az ablaknyílás, ezért a népi építészetre jellemző tömör és áttört felületi arányok megtartása az egységes településképi arculat megőrzésének fontos eleme.

Az utcai ablakok befalazása helyett – még ha a használat úgy kívánja is –, ajánlott a vakolatdíszes nyíláskeretezés és a zárt zsalugáteres nyílásjelleg kialakítása a hagyományőrző utcakép megtartása miatt.

Murgán több értékes lakóépület is felújítás előtt áll, amelyek nagyban hozzájárulnak majd a falu településképi arculatának megújítására törekvő példaértékű munka folytatásához.

AJÁNLÁS

PADLÁSABLAKOK, SZELLŐZŐNYÍLÁSOK

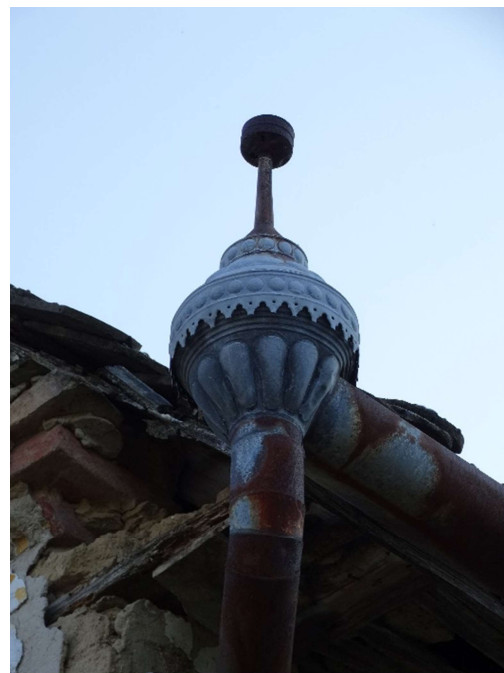

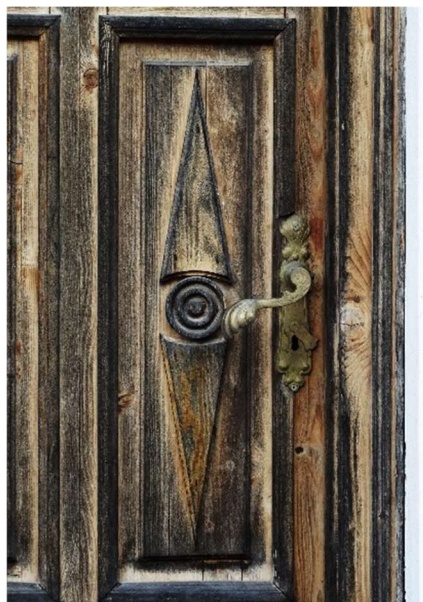
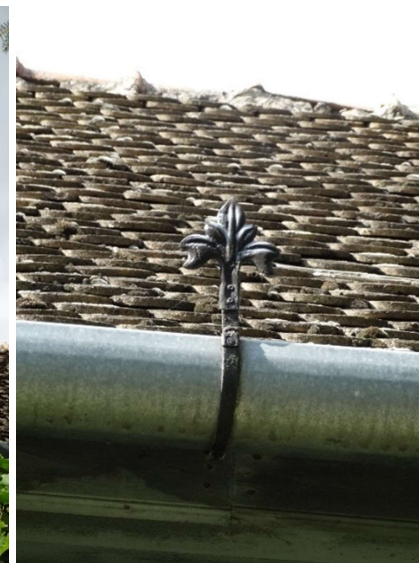
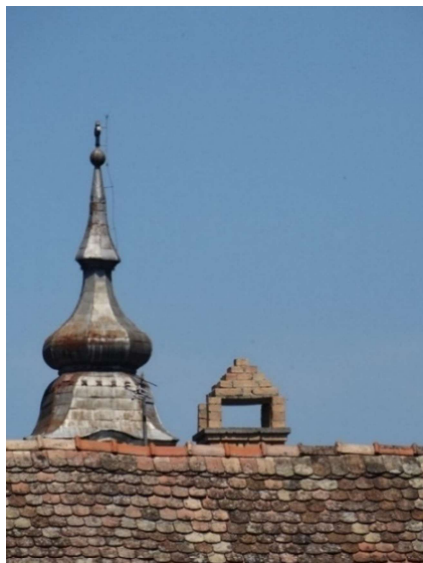
AJÁNLÁS

RÉSZLETEK

Murga lakóházainak homlokzatán különlegesen szép díszeket, aprólékos megmunkáltságú részleteket lehet felfedezni.

A szellőzőrács, a bejárati kapu kilincse, az ereszcsontrák tartóvasai, a vízgyűjtőüstök bádoggyszerkezetei, a kémények, a padlóburkolatok téglái, kerámialapjai és a homlokzati kerámiaképek mind-mind szép példák, amelyek Murga kincsestárának egy-egy darabjai. Ez a pici település annyi értéket halmozott fel, hogy az ideérkezők alig győzik befogadni az előbukkanó apró „csodákat”.

AZ ÚJRA GONDOLT KERÁMIA

Murgán nagyszerű példákat fedezhetünk fel arra, ahogy a kortárs művészet a maga eszközeivel megújítja a lakókörnyezetet, és alázatosan alkotva, hozzá teszi a régi népi kultúrához a saját gondolatait, műveit. Ágoston-Papp Gábor és felesége Mónika kerámiaművész házaspár munkái megjelennek Murga lakóházainak részleteiben és középületeinek falain.

A mázas felületű kerámialapok beépülnek a lakóházak tornácainak téglaburkolatába, a lakóterek belső falburkolataiba, de láthatjuk a település középületeinek homlokzatain is, így például a Római katolikus templom falán elhelyezett kerámia képen, illetve a Faluház oromzatán lévő Murga község címerében.

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

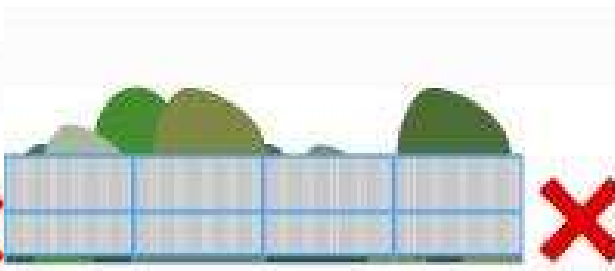
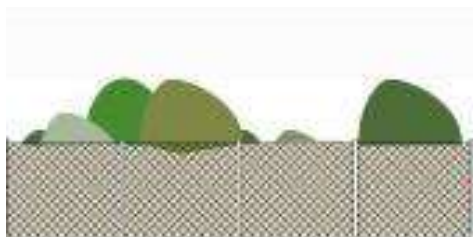
KERÍTÉSEK, TÉRFALAK

Murga történeti településrészén szép példákat találunk az áttört, kovácsoltvas kerítésekre, de az egyszerűbb megjelenést adó természetes fakerítések is változatos formában jelennek meg a település utcáin. Az áttört kerítések „kommunikálnak” az arra járókkal, látni engedik az előkerteket, udvarokat, a melléképületeket, a kerti építményeket és a növényeket.

A kerítést úgy alakítsuk ki, hogy a lakóépületünkkel együtt egy harmonikus egészet alkosson, a helyi hagyományokhoz alkalmazkodjon, és gazdagítsa településünk arculatát.

Murga történeti településrészein mives, áttört kerítéseket láthatunk, amelyek a régi lakóházak gyönyörű díszai. Az aprólékos részletekig kidolgozott fémmunkák formakincse időtálló és az anyagok szépen öregsznek. Kerüljük a nád és a trapézlemezkerítést, amelyek bár olcsó és gyors megoldást kínálnak, de az esztétikus településképet elrontják.

Házaink kiegészítői a kerítések, a lámpák, az árnyékolók, a postaládák, amelyek alakítják a környezetet, ezért igyekezzünk mindent egyforma igényességgel, odafigyeléssel megtervezni és kiválasztani.

AJÁNLÁS

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

KERÍTÉSEK, TÉRFALAK

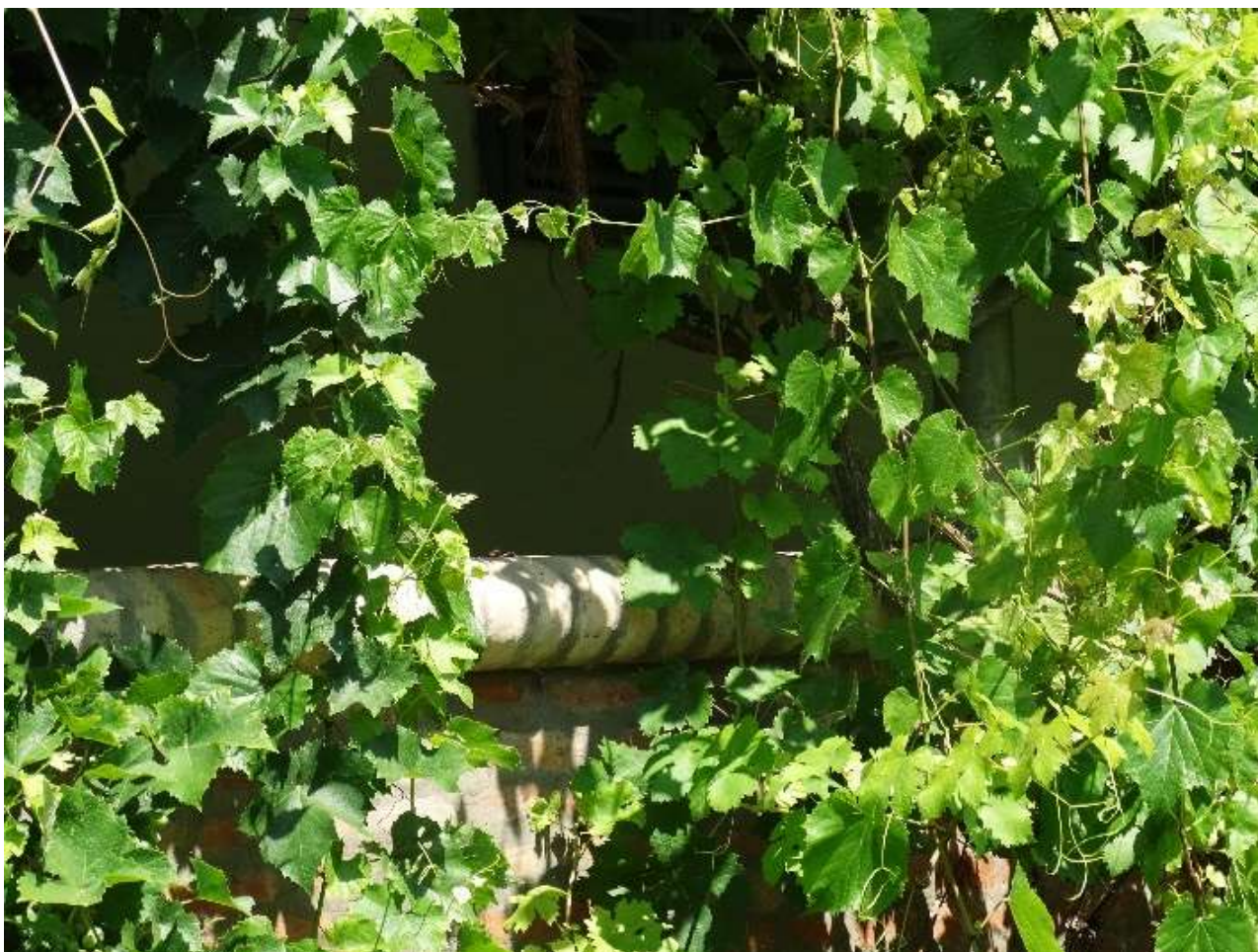

Hogy milyen hangulatúak lehettek hajdan a murgai lakóházak portáin a kertek? A falu utcáin sétálva ízelítőt kapunk a régi udvarok virágoskertjeinek, szőlőlugasainak és gyümölcsfáinak barátságos nyugalmat árasztó csendéletéből. Semmi sem tolakodó, vagy hivalkodó, hanem egyszerűen természetes és szép.

A kertekbe betekintve rózsabokrokat, muskátlikat, hajnalkákat, apró színes virágokat szőlőlugasokat, gyümölcsfákat, kutakat, gazdasági épületeket, kocsiszíneket, górékat, téglajárdákat, löszfalakat, pincéket és más kerti építményeket is felfedezhetünk.

Murga kertjeinél a tájba illesztés és a hagyományos településkép megőrzése a cél, ezért a kerti építmények szerkezetéhez válasszunk inkább természetes anyagokat (fát, régi, bontott téglát, esetleg követ), a régi épületek bővítésénél, felújításánál ügyeljünk a már meglévő fásszárú növényzet megóvására, és válasszunk a falusias lakókörnyezethez, a helyi természeti adottságokhoz illeszkedő fajokat, hogy a szép, arányos homlokzatok látványa megmaradjon.

Tornác előtti szőlőlugas és virágoskert

AJÁNLÁS

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

UTCÁK

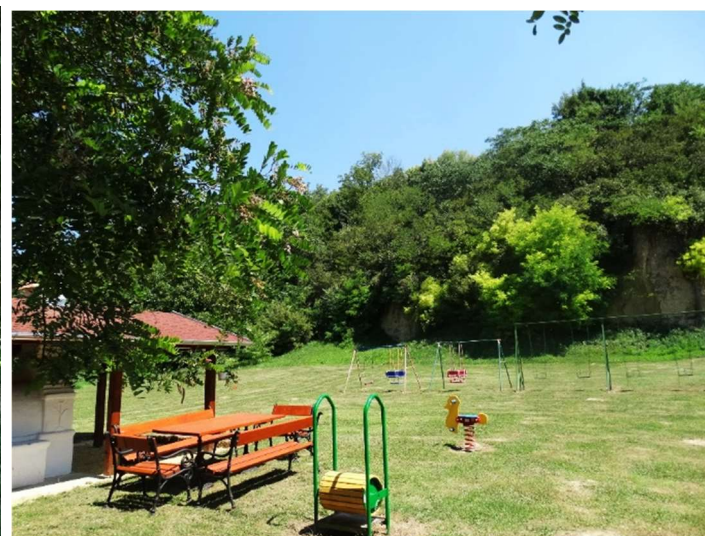
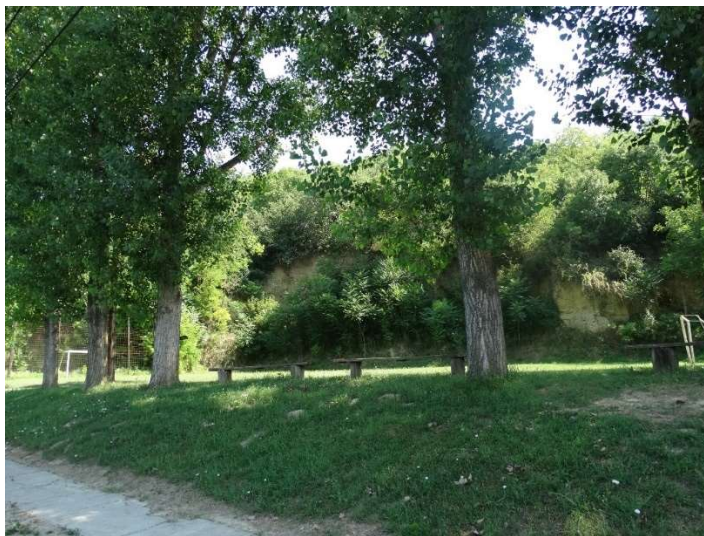
Murgán a csendes, kis forgalmú utcák rendezettek, tiszták, a házak előtt járda fut végig, amely mellett vízelvezető árok húzódik, majd egy kis gondozott zöldfelület ékelődik be, és aztán az aszfaltozott út következik. A járdához, árkokhoz használt bontott téglát jól illeszkedik a településképhez, és a természetes anyagok harmonizálnak a faluképpel, és azt bizonyítják, hogy jól megválasztott, de egyáltalán nem költséges eszközökkel is lehet igényesen és ízlésesen formálni, alakítani a környezetünket.

Murga utcái 2018-ban meg fognak újulni egy elnyert pályázati támogatás eredményeképpen, amely településképi megújulást fog jelenteni a kis faluban.

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

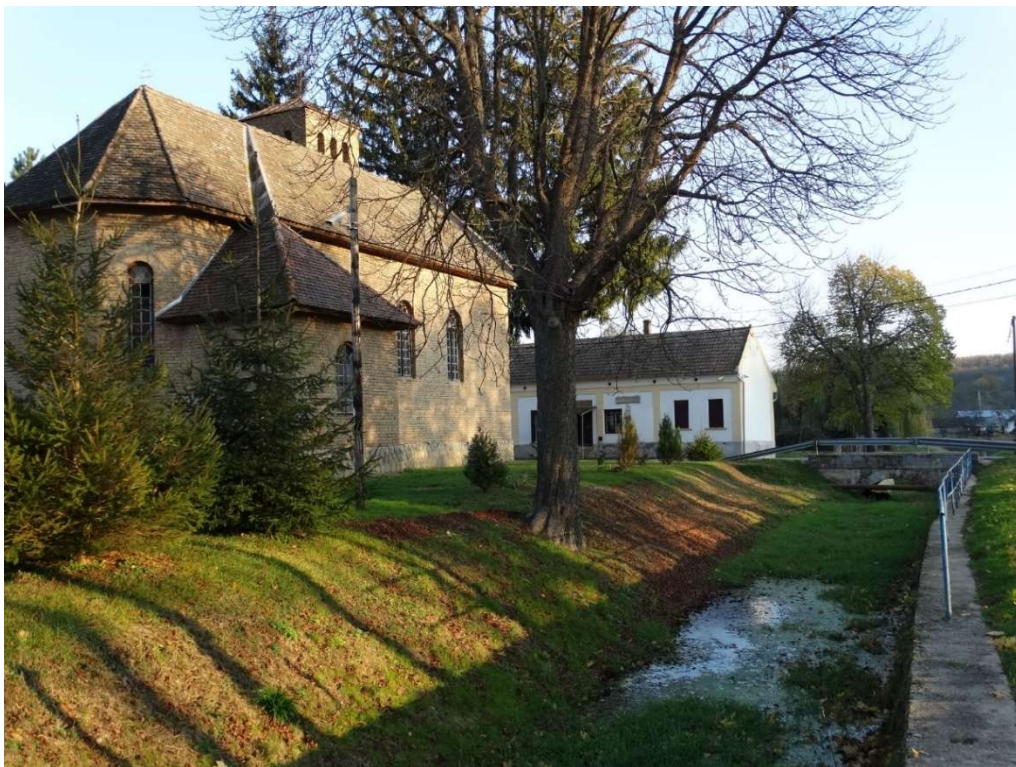

Murgán, a falu kicsinységéhez képest jelentős a közterek, közparkok, közkertek területe, amelyek szépen rendben tartott, gondozott részei a településnek.

A településközpontban található hősi emlékmű, az örökzöld és lombhullató fasorok, a járdaburkolatok és a jó minőségű útfelületek a településképi arculat fontos elemei.

A hangulatos patakpart, a kultúrház parkja, a római katolikus templom kertje, a sportpálya és a játszótér meglétével olyan feltételek adóttak a településen, amelyek a településképi formálásában való tovább lépést jelentősen megkönnyítik.

A köztereket burkolatok, növények, padok, lámpák, hídkorlátok kialakításával, és a patak tekepálya melletti rendezésével még szebbé lehet majd tenni. A tekepálya felújítása is hozzájárulhatna a közösségi élet színesebbé tételéhez.

Murga településszerkezetének és településképiének már több évszázada meghatározója a településen átcsondógáló patak és fölötte átívelő hidak, amelyek összekötik a kis vízfolyás mellett kialakult utcákat.

A patak és a környezete, a partján álló fák hangulatos településképi elemek, melyek az arculatformálás eszközei. A patak meder és patakpart rendben tartásával, növények ültetésével jelentős változást lehet elérni, mely a településen élők és az idelátogatók számára is kellemes látványt nyújtana.

A patak fölötti hidak markáns településképi elemek, amelyek Murga arculati megjelenéséhez szorosan hozzátartozik.

A téglaboltíves áthidalás hangulatos megoldás a történeti településrészeket összekötő hídnál. A korlátok formájának, anyagának átgondolásával, megtervezésével karakteres építményei tudnak majd lenni ezek az átkelőhelyek, nemcsak az utcáknak, vagy a településrészeknek, hanem a településnek is.

Murga településtörténeti múltjának is fontos részét képezik a falu melletti domboldalak szőlőskertjei.

A település közelében lévő pincehegyen, a hajdan művelt szőlőket visszabirtokolta a természet, és olyan sűrűn benőtt területté tette, mint amilyen volt talán három évszázaddal ezelőtt, amikor ideérkeztek a német telepeselek.

Mára már csak néhány kis prэшáz maradt meg, amelyek megőrizték a hagyományos szőlőművelés hangulatos világát a löszfalba vájt pincékkel. A háborítatlan nyugalomban lévő hajdani pincesor egy-két prэшáza már csak hétvégi ház a tulajdonosok számára, míg az idevezető erdei út kellemes gyalogtúra útvonal az erre járó kirándulók számára, főleg, ha gyakorlott túravezetőt is kapnak a kedves helyi emberektől.

AJÁNLÁS

PINCÉK

TELEPÍTÉS, TEREPAKÁRÍTÁS, TETŐFORMA, TETŐHÁJLÁSSZÖG, MAGASSÁG

A murgai pincehegyen a szőlők a magas dombtetőn voltak egykor, a löszfalba vájt pincék és a prэшázak pedig a bevágás aljánál, ahogyan a sváb lakosságú falvak többségénél, amelyet „hochstell”-nek neveztek régen.

A terület terepadottságaihoz alkalmazkodva épült ki a déli tájolású pincesor, amely kisméretű, egyszerű tömegű, oromfalas, nyeregtetős, általában földszintes prэшázak egymástól kissé távolabb kerültek elhelyezésre, így ez a telepítési szokás és a terephez igazodó beépítés a jövőben is követendő az egységes pincehegyi településképi alakítása, illetve megőrzése szempontjából.

Az épületeken természetes anyagú, égetett agyagcserép fedésű nyeregtető építése javasolt, kerüljük a túl meredek, vagy túl alacsony hajlásszögű tetőt, illetve a bonyolult tetőformákat, a hullám- és síkpala fedéseket, mert idegen a pincehegy táji jellegétől.

Az új épületek magasságának kialakításánál, vagy a felújításoknál is alkalmazkodjunk a pincesoron kialakult arányokhoz, méretekhez, hogy minél jobban illeszkedjünk a táji környezethez.

HOMLOKZATKÉPZÁS, ANYAG- ÉS SZÍNHASZNÁLAT, NYÍLÁSZÁRÓK, RÉSZLETEK

A pincehegyen a présházak vakolt felületűek, némelyik fehér, vagy színezett, amelyeket szépen egészítenek ki a természetes színű faszerkezetek. A pincehegyen épülő új épületeknél, vagy a régiek felújításánál is kövessük ezt a természetes anyaghasználatot, az egyszerű színezést, hogy a harmonikus összképet alakítsunk ki, és jól illeszkedjünk a táji és természeti jellegéhez. Az épületeken kerüljük a rikító színeket és a műanyagok használatát. mert idegen a pincehegy táji látvány karakterétől.

A présházak nyílászárószerkezeteinek az arányai és az ezekhez használt anyagok is a kialakult természetes szemléletet és színvilágot tükrözzék. A kisebb méretű ablakok és a tömör faajtók a ház túlzott felmelegedését is megakadályozzák, amely kedvező a bortárolás szempontjából is. A régi ajtók, ablakok mives részleteit az új szerkezetek készítésénél is érdemes tanulmányozni, és hasonlóan igényes megoldásokat alkalmazni, hogy minél hangulatosabb környezetet alakítsunk ki.

AJÁNLÁS

PINCÉK

FELÚJÍTÁS, BŐVÍTÉS, BURKOLATOK, NÖVÉNYZET

A pincehegy épületeinek a felújításánál és bővítésénél táj karakterét megtartó, természetes megoldásokat, a szépen öregedő anyagokat, a jó arányokat, a harmonikus részleteket keressük, hogy a pincehegy táji jellegét, hangulatát megőrizzük, illetve új érték létrehozásával gyarapítsuk azt. A prэшázak nem lakó céllal épültek, inkább egyterűek és esetleg csak a tetőtérben vannak kialakítva alvóhelyek. Az oromzati, vagy a tetősíkból fekvő nyílászárók jellegével, méretével is illeszkedjünk a környező épületekhez. A térdfalak építése nem ajánlott, mivel túlzottan megemelheti a homlokzati arányokat, illetve lehetőleg egy egyszerű épülettömegben belül alakítsuk ki a szükséges tereket, hogy minél egységesebb megjelenést nyújtson az épület.

A prэшázak körüli területeket is gondozzuk, az épületek mellett őrizzük meg a meglévő öregfákat, alattuk alakítsunk ki pihenő helyeket a pincehegyi hangulathoz illő asztalokkal, székekkel. A burkolt teraszok, járdák felületeit is hagyományőrző anyaghasználat formáljuk (bontott téglával, kavicsal), és az árnyékolószerkezeteket is természetes színekben és anyagokból készítsük.

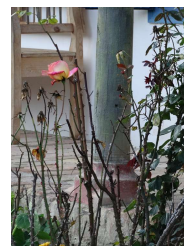
JÓ PÉLDÁK

A „MURGAI - MODELL”

Dr. Balogh Margit nevéhez több murgai épület megmentése kötődik. A hétvégi házként választott első épület felújítását, a „történelmi lelkelet” inspirálta újabb lakóépület helyreállítása követte, majd később még két épületet sikerült a családnak megmentenie.

Lelket öntöttek Murga egyik utcájába, és ma a falu - de mondhatjuk, hogy sok más település számára is -, példaértékű lehet az a népi építészeti örökség megmentése iránti tenni akarás, amely jellemzi ezt a több, mint két évtizede tartó munkát.

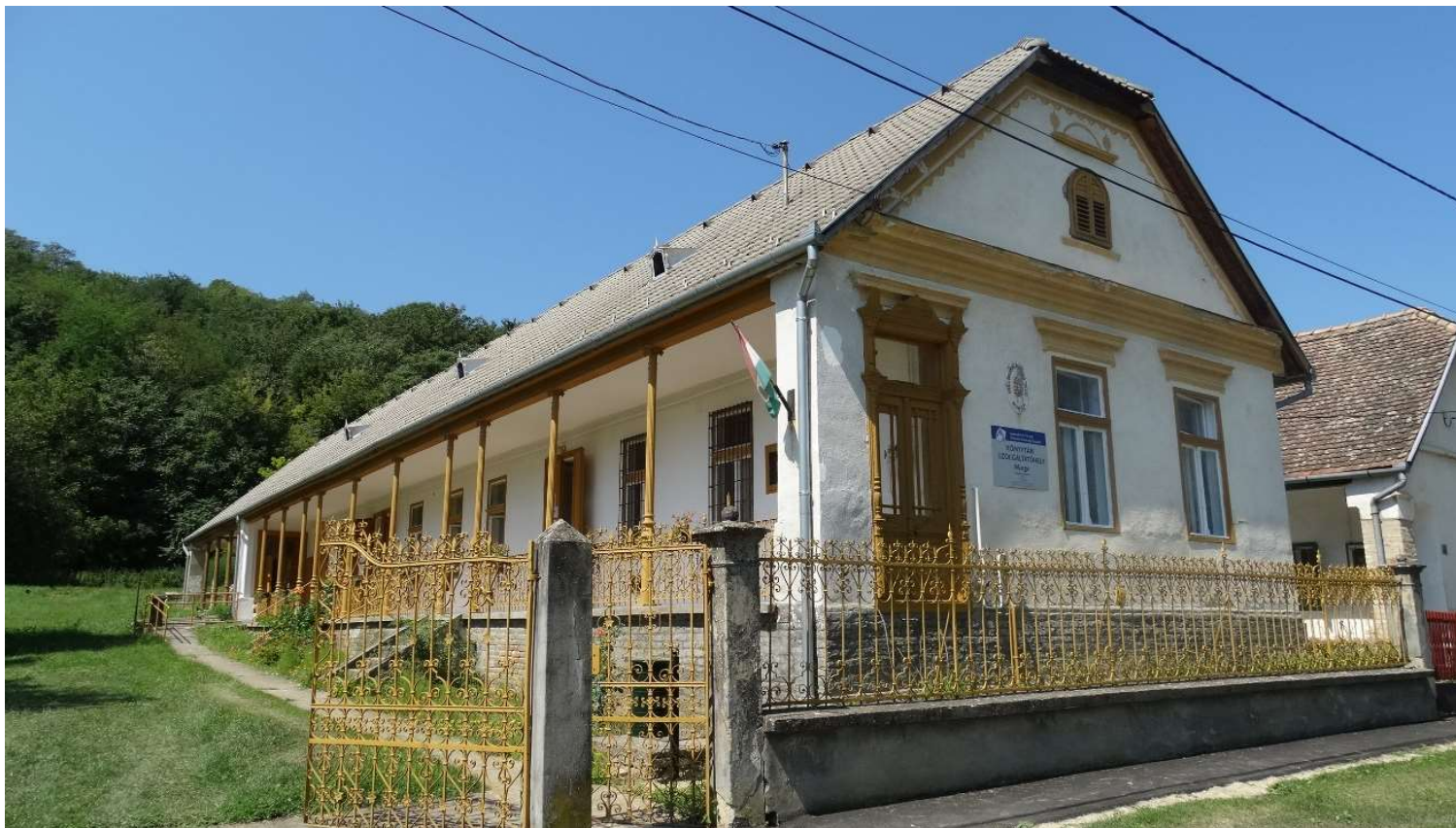
„ROMOKBÓL ÚJ HÁZAT”

A régi lakóházat romos állapotban vásárolták meg a tulajdonosok, de a kitartó munka meghozta gyümölcsét, és Murga újabb lakóépülete születhetett újjá.

A felújított ház az egyszerűbb paraszti porták jellegzetességeit viseli magán, és a jó ízléssel alakított, visszafogott színezés, a tornác pihenőpadja és a kerítés egyszerű fa lécsora, egy harmonikus egészet alkot.

A tornác téglaburkolatában megjelenik a kortárs iparművészet egy-egy darabja is, a kerámialap betét, amely összekötő kapcsot képez a régmúlt idők és napjaink között.

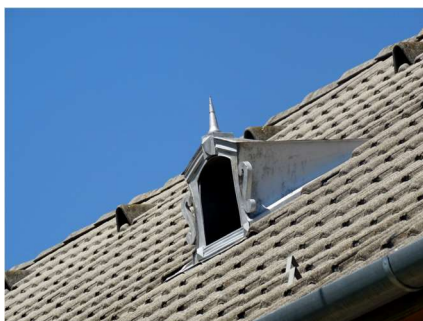

A KÖNYVTÁR ÉPÜLETE

A módosabb lakóházat az önkormányzat felújította, így sikerült helyet kapnia a település könyvtárának, ahol a falu számára az internet kapcsolat elérése is lehetővé vált.

Ez a gondolat azért is üdvözlendő, mert a 71 fő lakosú Murga Önkormányzata egy fontos közfeladat ellátását valósította meg ily módon a kicsi településen, és mindezt egy meglévő ingatlan új funkcióval történő hasznosításával.

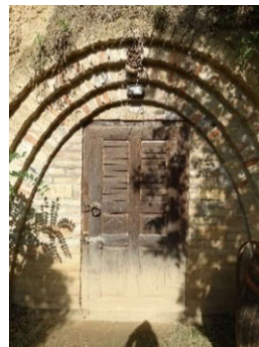
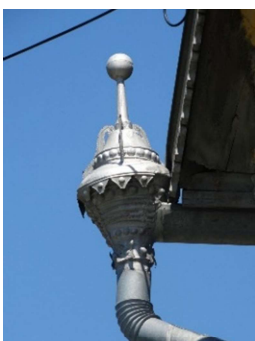
A példaértékű felújítással a lakóház minden részletében (vakolatdíszek, nyílászárók, tornácoszlopok, korlátok, kerítés) kultúrált külső és belső körülményeket biztosít a település

JÓ PÉLDÁK

LAKÓHÁZ FELÚJÍTÁS

A „Murgai-modell” , azaz Dr. Balogh Margit történész asszony értékmentő helyreállításainak első lakóháza, amely az igényes felújítás eredményeképpen, komfortosabb körülmények biztosításával, - fürdőszoba, szauna kialakítással -, a mai igényekre is tökéletes választ ad. A felújított épület minden részletében megtaláljuk a hagyomány tiszteletét és az alázatos tulajdonosi hozzáállást.

A „Murgai-modell” egy másik lakóépülete ez a ház, amely több szempontból is figyelmet érdemel. Az erősen leromlott állapotú ház lebontás előtt állt, amikor a tulajdonosok az épületet megvásárolták, és megkezdték a helyreállítási munkálatokat.

Az egykori evangélikus kántor-tanítói lak – Gömbös Gyula volt miniszterelnök szülőháza- hátsó kertjében magasodó kis dombon épült fel - II: József 1781-es Türelmi Rendelete után 1789-1791-ben -, az Evangélikus templom, amely napjainkban Murga egyetlen műemléki védettség alatt álló épülete.

A lakóépület egyszerű homlokzata, gyönyörű bejáratí aajtaja, ablakai, finoman mintázott kerítése, az előtte lévő, utcai nyílt árok kialakítása, és a szakszerű épülethelyreállítás, mind a dicséretre méltó tulajdonosi és szakemberi hozzáállás kiemelendő értékei.

A felújításnál sikerült a fal- és padlószerkezetektől távol tartani a vizet, amely tapasztalatok és alkalmazott műszaki megoldások, a település más épületeinél is követendőek lehetnek.

JÓ PÉLDÁK

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT ZÖLD TERÜLETEK

Murga legmeghatározóbb beépítésre nem szánt területe a Murgai – víz menti zöldterület, amely hajdan gyümölcsösökkel volt betelepítve, ahogyan az egyik (fenti) archív képen is látható.

A patak menti intenzíven beültetett zöldsáv, vagy zöldsáv, településképi szempontból az egyik legértékesebb területe a településnek, mely településképi értékek megőrzendők.

A beépítésre nem szánt terület még kedvezőbb településképi arculati megjelenése érdekében a patakmente további rendezése, és a gondozottságának javítása javasolt.

A lakóházak udvarában olyan odafigyeléssel épített sajátos építményfajtákat lehet felfedezni, amelyek szervesen illeszkednek a környezetükbe. A mai kemence –anyaghasználatával és formájával - úgy illeszkedik a környezetébe, mintha a régi lakóházzal egyidőben készült volna.

Az udvarok végében magasodó domboldalakból nyerték ki régen a földet a lakóházak építéséhez, az üregeket pedig pinceként hasznosították. Mivel ezek a földfalak ma is nagyon érzékenyek a vízmozgásokra, ezért beton, vagy téglaboltívvvel tanácsos megerősíteni.

Az Evangélikus templom kisdombjába vájt pince ajtajaként – a régi értékeket megbecsülő és helyben megőrző tulajdonosok – a szekér oldalát új helyen felhasználva, stílusosan újra hasznosították.

KUTAK

Murgán is szinte minden udvaron láthatunk még kutakat, amelyek hajdan a falusi porták nélkülözhetetlen építményei és a településkép elmaradhatatlan elemei voltak.

Az ivóvíz mindig is nagy kincs volt az ember számára, a kutakat igyekeztek óvni a szennyeződésektől, hogy ember és állat számára is biztosítani tudják az élet egyik legfontosabb tényezőjét.

A kutak is, csakúgy, mint a népi építészet más épületei is, természetes anyagokból készültek. A téglá és a fa volt a leggyakoribb építőanyag, amelyekhez vas kiegészítőket készítettek, tetőfedésként pedig fazsindelyt, vagy cserepet használtak.

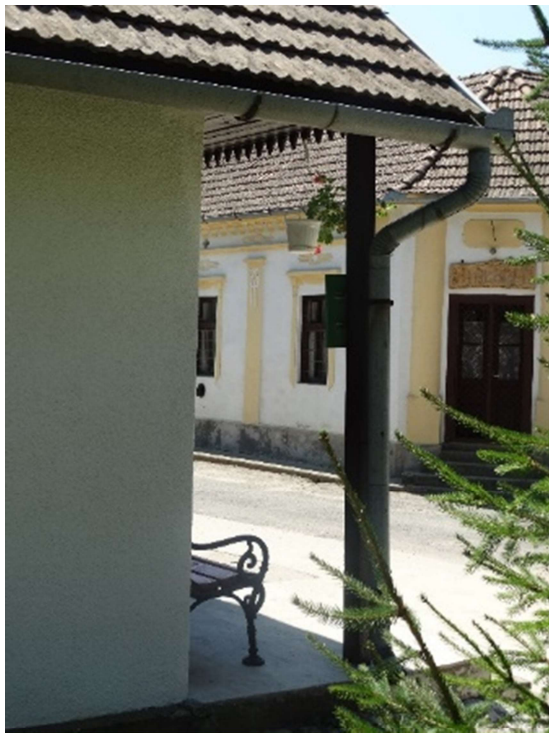
A természetes építőanyagok viszont, főleg, ha ilyen mértékben ki vannak téve az időjárás viszontagságainak, idővel elavulnak.

A kutak felújítása közel sem igényel annyi munkát, anyagi költséget, mint egy másfajta, akár nagyobb melléképület, de rendbetételével minőségi javulást eredményez a kert megjelenésében, és ezzel együtt az utcaképben.

A kutak körüli levendulabokrokkal, vagy más falusi kerti virágokkal is egyszerű módon oldható meg az udvar szépítése, és még különösebb gondozást sem igényel, viszont annál több örömet okoz az ott lakóknak és a járókelőknek.

JÓ PÉLDÁK

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK- KÖZÖSSÉGI TÉR

Murga közösségi tere a település súlypontjában, a falu közepén alakult ki.

A buszmegálló, a mögötte lévő játszótér, a futballpálya, a régi bolt, a tekepálya, a Római katolikus templom, a Faluház és a falu kemencéje - mind találkozási pontok -, amelyek valóban a település központjába fókuszálják Murga közösségi életét.

JÓ PÉLDÁK

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK- GAZDASÁGI ÉPÜLETEK

Murgán csak néhány gazdasági melléképület maradt meg a porták hátsó udvari részén, amelyek a lakóházak folytatásában, vagy arra merőlegesen befordulva épültek hajdan.

A téglafalazatú és faszerkezetű tárolók, górék, istállók, színek úgy épültek a régi időkben, hogy egy hátsó kapun át ki lehetett jutni a domboldalba vájt pincékhez is.

IMPRESSZUM

Murga Településképi Arculati Kézikönyve

Készült 2017 decemberében

Megbízó: Felkl Márton, Murga polgármestere

Megbízott főépítész: Herr Teréz építész

Készítette: Zámbó Ildikó építész

Konzulens: Sulyok Balázs építész

Fotók: Zámbó Ildikó

A településrészek térképei a google maps segítségével készültek

A katonai és a kataszteri térképek forrása: mapire.eu

A felhasznált ábragyűjtemény a lechnertudaskozpont.hu által javasolt mintarajzokat tartalmazza.

FORRÁSOK

Balogh Margit: Murga, Magyar Millennium 2000

Régi fotók: murganazelet.blogspot.com

KÖSZÖNET

A Településképi Arculati Kézikönyv elkészítéséhez nyújtott segítségért köszönetet mondunk Felkl Márton polgármesternek, Dr. Balogh Margitnak és férjének, Tibornak, Ágoston-Papp Gábornak és feleségének, Mónikának, Száraz József és Szabján Dávid képviselőknek, valamint mindazoknak a murgai lakosoknak, akik a település bejárása és fényképezése közben, illetve a Lakossági Fórumon való közreműködésükkel támogatták ezt a munkát.

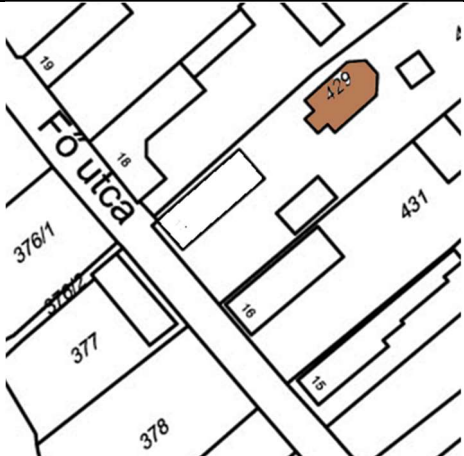

Murga helyi védelem alatt álló építészeti örökségeinek jegyzéke

A helyi egyedi védelem alatt álló épületek, építmények

Sor-szám	Helyrajzi szám	Utca, házszám	Megnevezés
1.	96.	Fő u. – Dózsa Gy. u.	Katolikus templom
2.	368.	Dózsa Gy. u. 130.	Üzletház
3.	431.	Fő utca 16.	Lakóház és kerítés
4.	430.	Fő utca 17.	Lakóház, volt evangélikus tanítóház
5.	428.	Fő utca 18.	Lakóház
6.	427.	Fő utca 19.	Lakóház
7.	426.	Fő utca 20.	Lakóház és kerítés
8.	171.	Szabadság u. 124.	Volt lakóház, ma könyvtár épület és kerítés
9.	167.	Szabadság u. 121.	Lakóház
10.	436.	Fő utca 10.	Lakóház
11.	425.	Fő utca 21.	Lakóház és melléképület
12.	48.	Petőfi utca 53.	Lakóház és melléképület
13.	443.	Fő utca 4.	Lakóház

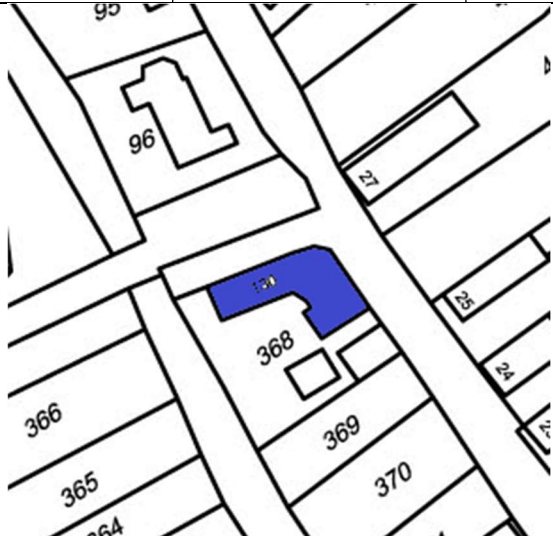
MELLÉKLET: ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATLAPOK

Murga, Fő u. 17. Evangelikus templom	Hrsz: 429	Műemléki védett	M	Védendő érték
		Murgán 2009 óta áll műemléki védetség alatt a barokk stílusú Evangelikus templom, amely a volt evangélikus lelkészlak hátsó udvarán épült fel. A magyarországi evangélikus templomépítészet egyik jelentős emléke 1795-ben épült, de a torony csak 1854-ben készült el. A templom 1844-ben készült karzatának mellvédjén fára festett Ó- és újszövetségi jeleneteket ábrázoló képek láthatók, amelyek érdekessége, hogy az egyházalapító Luther Márton és a templom építését engedélyező II. József uralkodó együttesen van ábrázolása.		
				

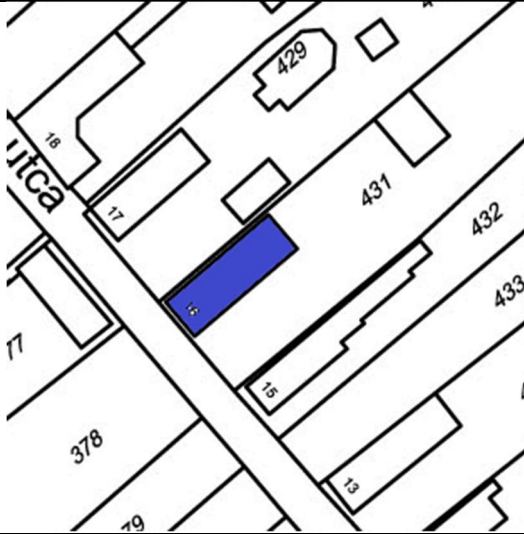
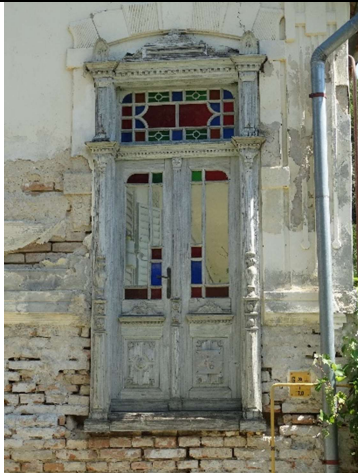
MELLÉKLET: ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATLAPOK

Murga, Fő u. – Dózsa György u. Római katolikus templom	Hrsz: 96	Helyi védett	1	Védendő érték
			A Murga főterén álló, nyerstégla falazatú Római katolikus templom 1941-ben épült. Zömök tornya kishajlásszögű tetővel fedett, és a bejárata fölött színes üvegbetétes rózsablak került elhelyezésre, amely alatt tengelyes szimmetriával kialakított, bejárati oszlopcsarnok fogadja az érkezőket. Az egyhajós, egyterű templom egyszerű tömegű formában épült. A II. világháborús idők pénztelensége miatt befejezetlen maradt. A templom mögött működött a kétnyelvű római katolikus iskola, amelyet lebontottak és a helyén épült fel a Művelődési ház.	
				

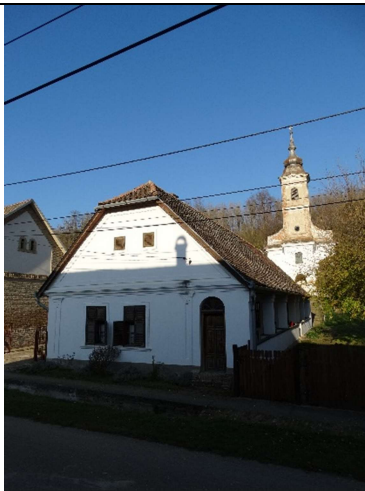
MELLÉKLET: ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATLAPOK

Murga, Dózsa György u. 130. Üzletház	Hrsz: 368	Helyi védett	2	Védendő érték
			A település polgárosodásának nyomai fedezhetők fel az utcával párhuzamos gerincű nyeregtetővel fedett, saroktelken épült, L alakú házon. Az épület tömege az utcavonallal párhuzamosan épült, szimmetrikus elrendezésű vakolatdíszes homlokzatával, és a városias mintákat követő nyílásrendjével, településtörténeti emlék, védendő helyi érték.	
				

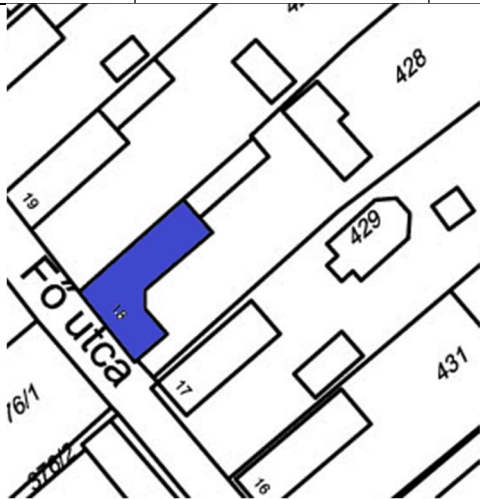
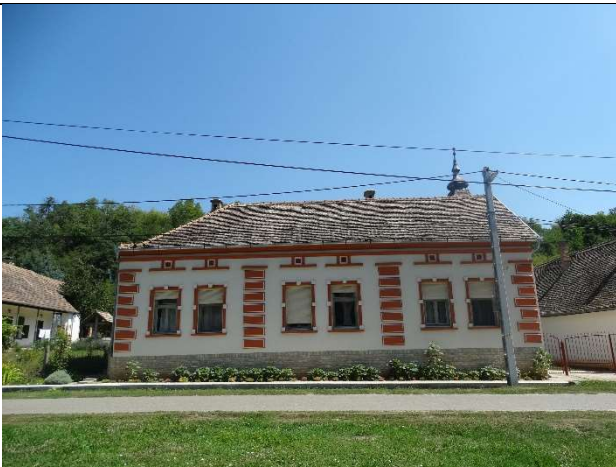
MELLÉKLET: ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATLAPOK

Murga, Fő u. 16. Lakóház és kerítés	Hrsz: 431	Helyi védett	3	Védendő érték
			A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület. Az épület tömege, utcai és udvari nyílásrendje, nyílászárói, tornácoszlopai és az utcai homlokzat vakolatmintái védendő helyi építészeti értéket képeznek. A téglalábazati falas, régi kovácsolt vaskerítés szép példája az iparos munkáknak. Helyi értéket képez, védendő.	
				

MELLÉKLET: ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATLAPOK

Murga, Fő u. 17. Lakóház, volt evangélikus tanítóház	Hrsz: 430	Helyi védett	4	Védendő érték
				A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, téglából falazott, körkeresztmetszetű tornácoszlopokkal kialakított lakóépület. Az épület tömege, utcai és udvari nyílásrendje, nyílászárói és utcai homlokzati vakolatmintái védendő helyi építészeti értéket képeznek.
				

MELLÉKLET: ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATLAPOK

Murga, Fő u. 18. Lakóház	Hrsz: 428	Helyi védett	5	Védendő érték
		A település polgárosodásának nyomai fedezhetők fel az utcával párhuzamos gerincű, nyeregtetővel épült L alakú lakóházon. Az épület tömege az utcavonallal párhuzamosan épült, szimmetrikus elrendezésű vakolatdíszes homlokzatával és városias mintákat követő nyílásrendjével településtörténeti emlék, védendő helyi védendő érték.		
				

MELLÉKLET: ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATLAPOK

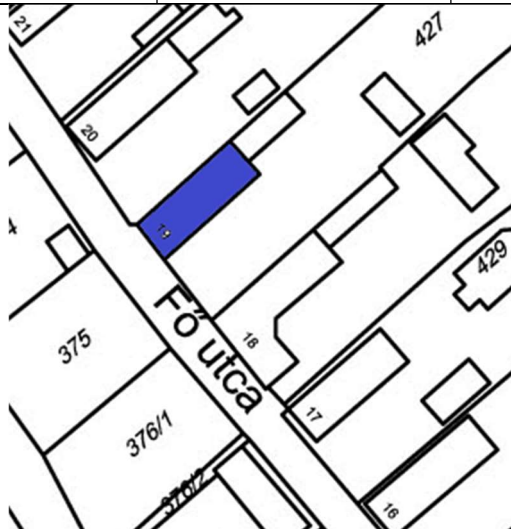
Murga, Fő u. 19.
Lakóház

Hrsz: 427

Helyi védett

6

Védendő érték

A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot követve épült az utcára merőleges csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület.

Az épület tömege, utcai és udvari nyílásrendje, nyílászárói, tornácoszlopai és utcai homlokzati vakolatmintái védendő helyi építészeti értéket képeznek.

MELLÉKLET: ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATLAPOK

Murga, Fő u. 20. Lakóház és kerítés	Hrsz: 426	Helyi védett	7	Védendő érték
				A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület. Az épület tömege, utcai és udvari nyílásrendje, nyílászárói, tornácoszlopai és az utcai homlokzat vakolatarchitektúrája helyi építészeti értéket képeznek. A régi kovácsolt vaskerítés szép példája az iparos munkáknak. Helyi értéket képez, védendő.
				

MELLÉKLET: ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATLAPOK

Murga, Szabadság utca 124. Volt lakóház, ma Könyvtár épület és kerítés	Hrsz: 171	Helyi védett	8	Védendő érték
		A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület, amely jelenleg könyvtárként működik. Az épület tömege, utcai és udvari nyílásrendje, nyílászárói, fém tornácoszlopai és korlátjai helyi építészeti értéket képeznek. A régi kovácsolt vaskerítés tömör lábazattal és kapu pillérrel készült, szép példája az iparos munkáknak. Helyi értéket képez, védendő.		
				

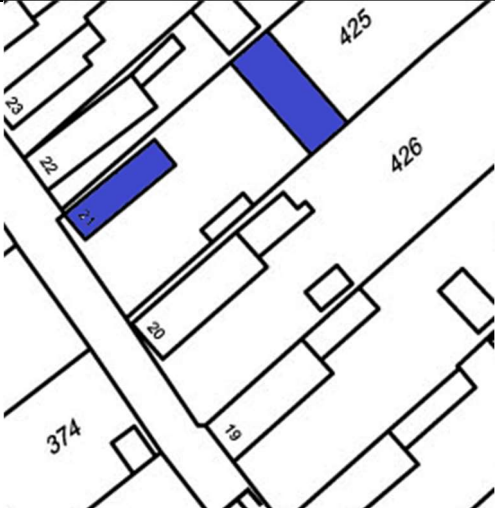
MELLÉKLET: ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATLAPOK

Murga, Szabadság utca 121. Lakóház	Hrsz: 167	Helyi védett	9	Védendő érték
		A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület. Az épület tömege, utcai és udvari nyílásrendje, nyílászárói és faragott fatornácoszlopsora védendő helyi építészeti értéket képeznek.		
				

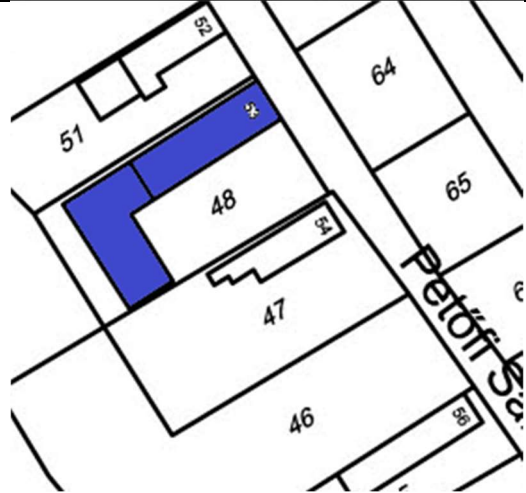
MELLÉKLET: ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATLAPOK

Murga, Fő utca 10. Lakóház	Hrsz: 436	Helyi védett	10	Védendő érték
				A településre jellemző oldaltornácos beépítési mód szerint épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, fa tornácoszlopos lakóépület. Az épület tömege, az utcai homlokzat vakolatarchitektúrája, nyílásrendje, nyílászárói, valamint az udvari homlokzat nyílászárói és a faragott fatornácoszloposor védendő helyi építészeti értéket képeznek.
				

MELLÉKLET: ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATLAPOK

Murga, Fő utca 21. Lakóház és melléképület	Hrsz: 425	Helyi védett	11	Védendő érték
			A településre jellemző csurgó ereszes beépítési mód szerint épült az utcára merőleges gerincű nyeregtetővel fedett lakóépület. Az épület tömege és utcai homlokzatának nyílásrendje védendő helyi építészeti értéket képeznek. Az udvar hátsó részében a keresztben álló melléképület a faluban megmaradt kevés példa egyike, mely szintén védendő érték. Az oldaltornác hagyománytisztelő helyreállítása javasolt.	
				

MELLÉKLET: ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATLAPOK

Murga, Petőfi utca 53. Lakóház és melléképület	Hrsz: 48	Helyi védett	12	Védendő érték
				A településre jellemző oldaltornácos beépítési mód szerint épült az utcára merőleges gerincű, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, fatornácoszlopos szép lakóépület. Az épület tömege, az utcai homlokzat vakolatdíszítése, valamint az utcai és udvari homlokzat nyílásrendje, nyílászárói és a faragott fatornácoszloposor védendő helyi építészeti értéket képeznek. Az udvar hátsó részében, a löszfal tövében, a keresztben álló melléképület a faluban megmaradt kevés példa egyike, mely szintén védendő érték.
				

MELLÉKLET: ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATLAPOK

Murga, Fő u. 4. Lakóház	Hrsz: 443	Helyi védett	13	Védendő érték
				A településre jellemző oldalhatáron álló, oldaltornácos beépítési módot és formát követve épült az utcára merőleges, csonkakontyolt nyeregtetővel fedett, tornácoszlopos lakóépület. Az épület tömege, utcai és udvari nyílásrendje, nyílászárói és faragott fatornácoszlopsora védendő helyi építészeti értéket képeznek.
				

MEGJEGYZÉS:

Murga Településképi Arculati Kézikönyve

Készült: 2017 decemberében

Átdolgozás: 2019 novemberében (Címlap, 2. o., 11. o., 76. o., 77. o., 78. o., 90. o., 91. o., 92. o.)

Megbízó: Felkl Márton, Murga polgármestere

Megbízott főépítész: Herr Teréz építész

Készítette: Zámbó Ildikó építész